

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM OPŠTINE OSMACI

2022 - 2027

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM OPŠTINE OSMACI 2022 – 2027

Maj, 2022. godine.

IZDAVAČ**Opština Osmaci**

Osmaci bb

75 406 Osmaci

web: www.osmaci.org**ČLANOVI RADNE GRUPE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM
OPŠTINE OSMACI, 2022 - 2027****AUTOR****Opština Osmaci**

Ismet Mehanović, Opština Osmaci

Mladen Popović, JKP "Rad-Spreča"

STRUČNA PODRŠKA

JürgHeldstab, Forderverein Švicarska

Džemila Agić, Centar za ekologiju i energiju

Vanja Rizvić, Centar za ekologiju i energiju

OSTALI ČLANOVI RADNE GRUPE:**Općina Doboj Istok**

Damir Avdaković, Općina Doboj Istok

Rasim Sofić, JKP "Čisto"d.o.o. Doboj Istok

Općina Banovići

Adem Mostarlić, Općina Banovići

Mersudin Huskanović, Općina Banovići

Denis Mekić, JP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Banovići

Općina Kladanj

Denis Čamdžić, Općina Kladanj

Zlatan Imamović, JP "Komunalac" d.d. Kladanj

Opština Šekovići

Slaviša Sokić, Opština Šekovići

Ljubomir Krnjić, Opština Šekovići

Opština Petrovo

Nevena Petković, Opština Petrovo

SADRŽAJ

1	UVOD	9
2	OSNOVNI PODACI O OPŠTINI I BROJU DOMAĆINSTAVA I PRIVREDNIH SUBJEKATA UKLJUČENIH U ODVOZ OTPADA	13
2.1	Opšte karakteristike područja opštine	13
2.2	Odnos ruralnog i urbanog dijela opštine i broj korisnika	13
2.3	Saobraćajna infrastruktura	15
3	PRAVNI OKVIR U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM	19
3.1	Planski dokumenti upravljanja otpadom	19
3.2	Zakonska regulativa	19
4	INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM	27
4.1	Institucionalna organizacija	29
4.2	Ugovori i saradnja u oblasti upravljanja otpadom	31
5	OBAVEZE OPŠTINE KOJE PROIZILAZE IZ ZAKONSKE REGULATIVE	33
5.1	Zakon o upravljanju otpadom Republike Srpske	33
5.2	Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa	34
6	POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM NA PODRUČJU OPŠTINE	37
6.1	Vrste i količine otpada na području opštine	37
6.1.1	<i>Količine i sastav otpada koji nastaje na području opštine</i>	<i>37</i>
6.1.2	<i>Količine organskog i zelenog otpada sa javnih površina</i>	<i>38</i>
6.1.3	<i>Količine specijalnog otpada</i>	<i>39</i>
6.1.4	<i>Proizvođači otpada iz privrede</i>	<i>43</i>
6.2	Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada	45
6.2.1	<i>Program odvoza kabastog i građevinskog otpada.....</i>	<i>46</i>
6.3	Postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom	46
6.3.1	<i>Regionalna deponija “Crni Vrh”, Zvornik</i>	<i>46</i>
6.3.2	<i>Selektivno odlaganje otpada</i>	<i>46</i>
6.4	Finansiranje sistema upravljanja otpadom	46
6.4.1	<i>Budžet JKP-a “Rad-Spreča” Osmaci</i>	<i>47</i>
6.4.2	<i>Procjena granta 2019 – 2022.</i>	<i>47</i>
7	INFORMIRANJE JAVNOSTI	49
7.1	Informisanje građana o pruženim uslugama	49
8	TEMELJNA NAČELA I OPŠTI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM	51
8.1	Plansko razdoblje	51
8.2	Prioriteti upravljanja otpadom	51
8.3	Osnovna načela upravljanja otpadom	52
9	ANALIZA PROBLEMA, PREPORUKE I ZAKLJUČCI	55
9.1	Analiza problema	55
9.1.1	<i>Institucionalni problemi</i>	<i>55</i>
9.1.2	<i>Infrastrukturni problemi</i>	<i>55</i>

9.1.3	Pravni problemi	56
9.1.4	Deponija i problemi na deponiji	56
9.1.5	Divlje deponije	56
9.1.6	Sortirnica otpada	56
9.1.7	Financijski problemi	56
9.1.8	Otpad za koji nije nadležna Opština	57
9.1.9	Javna svijest i rad sa NVO i medijima	57
9.2	Zaključci i preporuke	58
10	STRATEŠKI, OPERATIVNI CILJEVI I VREMENSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU OPŠTINE ZA PERIOD 2020 - 2027	61
11	AKCIONI PLAN	61
12	MONITORING IMPLEMENTACIJE	71
12.1	Zadaci radne grupe	71
12.2	Ocjena uspješnosti plana upravljanja otpadom	72

POPIS TABELA

<i>Tabela 1. Raspored stanovništva po naseljenim mjestima 1991 – 2013.god.</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 2. Gustina naseljenosti po naseljima</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 3. Broj domaćinstava i uključenost domaćinstava u odvoz otpada</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 4. Cestovna mreža na području opštine Osmaci</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 5. Propisi od značaja za upravljanje otpadom na nivou BiH</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 6. Propisi od značaja za upravljanje otpadom u RS</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 7. Odgovornosti i obaveza u procesu unapređivanja cjelovitog sistema u upravljanju otpadom</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 8. Količine otpada po mjesecima 201,2020 i 2021. godina</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 9. Morfološki sastav komunalnog otpada odloženog na Regionalnu sanitarnu deponiju Crni Vrh – sjever</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 10. Proizvođači otpada javne ustanove</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 11. Proizvođači otpada iz privrede</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 12. Mjesečna cijena odvoza otpada</i>	<i>45</i>
<i>Tabela 13. Bilans poslovnog uspjeha JKP „Rad-Spreča“ Osmaci</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 14. Strateški ciljevi i mjere za planski period</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 15. Opis mjera i aktivnosti za planski period</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 16. Finansijski pregled Plana upravljanja otpadom 2022.-2027. god.</i>	<i>65</i>
<i>Tabela 17. Rekapitulacija finansijskog pregleda Plana upravljanja otpadom 2022.-2027. god...</i>	<i>69</i>

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Prikaz položaja opštine Osmaci, u kontekstu šire administrativne podjele BiH</i>	<i>13</i>
<i>Slika 2. Diagram količine prikupljenog otpada po mjesecima</i>	<i>38</i>
<i>Slika 3. Opštine koje koriste usluge regionalne deponije</i>	<i>46</i>

1. UVOD

Članovima 19 i 20 Zakona o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21), definisano je da jedinice lokalne samouprave donose lokalne planove upravljanja otpadom, koji moraju biti u saglasnosti sa Strategijom upravljanja otpadom i koje usvajaju skupštine lokalne samouprave. Na osnovu navedenog, evidentno je da je izrada Plana upravljanja otpadom naša zakonska obaveza, a Opština Osmaci je svojim strateškim i sektorskim planskim dokumentima prepoznala i naglasila značaj donošenja takvog akta.

Rješenjem načelnika Opštine Osmaci od 19.10.2021. godine, broj 02-014-022/21, u Radnu grupu za izradu "PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM OPŠTINE OSMACI" imenovani su:

1. Mehanović Ismet, Opština Osmaci
2. Popović Mladen, JKP "Rad-Spreča"

Sporazumom o pristupanju izradi Opštinskog plana upravljanja otpadom od 04.05.2021. godine, broj 02-014-113/21, Radnoj grupi je stavljeno u zadatak da, u saradnji sa nevladinom organizacijom "Centar za ekologiju i energiju" kao konsultantom, nadležnim organima uprave i predstavnicima privrednih organizacija i udruženja koja se bave pitanjima zaštite životne sredine, pripremi Plan na osnovu:

- analize trenutnog stanja u oblasti upravljanja otpadom i postojećih kapaciteta za upravljanje otpadom, uz razmatranje potreba za njihovo unapređenje,
- utvrđenih količina i vrsta otpada koji se proizvodi, te načina njegovog sakupljanja, tretiranja i zbrinjavanja,
- definisanih pravca i prioriteta, dinamike i načina rješavanja problema u skladu sa pozitivnim domaćim i EU zakonodavstvom iz oblasti upravljanja otpadom i zaštite životne sredine.

Izradom Plana upravljanja otpadom bit će omogućeno da se:

- stekne potpuni uvid u sadašnju situaciju u upravljanju otpadom u opštini,
- postave ciljevi u upravljanju otpadom na nivou opštine u skladu sa domaćim i EU zakonodavstvom,
- definišu metode, optimalni rokovi, ukupna i prioritetna finansijska ulaganja potrebna za ostvarivanje tih ciljeva.

Takođe, ovim dokumentom postavljeni su sljedeći ciljevi za planski period:

- Smanjenje rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi usljed prikupljanja i odlaganja otpada.
- Uspostava infrastrukture za integralno upravljanje otpadom.
- Smanjenje količina otpada za finalno odlaganje/zbrinjavanje uz efikasnije korišćenje resursa.
- Uvođenje monitoringa i sistematskog praćenja količina i vrsta otpada koji nastaju na području opštine.
- Iznalaženje efikasnog i samoodrživog modela finansiranja poslova upravljanja otpadom.
- Podizanje javne svijesti stanovništva o problematici upravljanja otpadom.

Za postizanje navedenih ciljeva planom su predviđene sljedeće aktivnosti:

- izrada Programa povećanja broja stanovnika obuhvaćenog organizovanim prikupljanjem otpada,

- nabavka opreme za prikljupljanje otpada kao i opreme za razdvajanje otpada na mjestu nastanka,
- sklapanje ugovora sa novim korisnicima usluga,
- kompostiranje organskog otpada,
- uklanjanje otpada i sanacija “divljih deponija“
- podizanje javne svijesti građana vezano za pravilno odlaganje i selekciju otpada.

Svrha izrade Plana je uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom na način koji ima minimalan štetni uticaj na životnu sredinu i zdravlje sadašnjih i budućih generacija, uz poštovanje savremenih principa upravljanja otpadom, racionalno korišćenje resursa i koordinisano učešće svih nivoa vlasti, privrednih subjekata, nevladinih organizacija, domaćinstava i svakog pojedinca. Plan upravljanja otpadom je usaglašen sa Republičkim planom upravljanja otpadom 2019-2025.god i Strategijom upravljanja otpadom RS 2017-2026.god. Da bi se realizovao Plan potrebno je obezbijediti sredstva u opštinskom budžetu za planski period kao i iskoristiti mogućnost finansiranja drugih nivoa vlasti i drugih izvora.

Planom se definišu uslovi za održivi sistem upravljanja otpadom za period od 5 godina. Tokom realizovanja Plana mogu se vršiti određena prilagođavanja u skladu sa izmijenom uslova, te uz uvažavanje vremenskih i ekonomskih ograničenja.

OSNOVNI PODACI O OPŠTINI, BROJU DOMAĆINSTAVA I PRIVREDNIH SUBJEKATA UKLJUČENIH U ODVOZ OTPADA

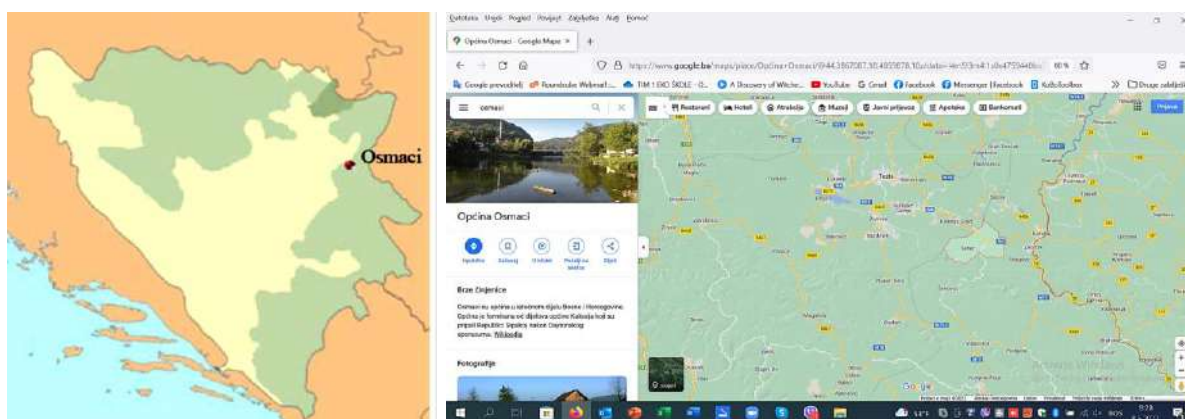
2. OSNOVNI PODACI O OPŠTINI I BROJU DOMAĆINSTAVA I PRIVREDNIH SUBJEKATA UKLJUČENIH U ODVOZ OTPADA

2.1. OPŠTE KARAKTERISTIKE PODRUČJA OPŠTINE

Opština Osmaci se nalazi u istočnom dijelu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Površina opštine je 78,10 km², na potezu koji se u regionalnim okvirima izdvaja kao Srednje podrinje ili regija Birač. Osmaci spadaju u red manjih opština u RS, kako po površini tako i po broju stanovnika.

Sama opština graniči sa opštinama Zvornik i Šekovići u Republici Srpskoj i Kalesijom u Federaciji Bosne i Hercegovine. Područje opštine Osmaci je funkcionalno povezano sa susjednim područjima, odnosno sa okruženjem.

U pravcu istok – zapad, najveće rastojanje između granica opštine iznosi oko 14 km, a u pravcu sjever – jug, područje opštine se proteže u dužini 4-8 km.

Slika 1. Prikaz položaja opštine Osmaci, u kontekstu šire administrativne podjele BiH

Geografski položaj opštine Osmaci spada među značajnije faktore njenog društvenog razvoja. Osnovne funkcije i uticaj geografskog položaja na sadašnjost i budućnost razvoja opštine ogledaju se u: njenom položaju prema krupnim geografskim cjelinama, prostorima u kojim se nalaze značajni prirodni resursi (Tuzlanski basen), položaju prema magistralnoj saobraćajnici Zvornik-Tuzla, razvijenim privrednim rejonima i krupnim gravitacionim centrima.

Regija Birač se nalazi u blizini poljoprivrednih reiona kao što su Semberija i Mačva, te značajnih industrijskih centara kao što su Tuzla, Zvornik, Brčko i dr.

Od posebnog značaja za razvoj je putna i željeznička saobraćajnica Tuzla – Zvornik, zatim povezanost sa opštinom Šekovići, potom putna povezanost sa opštinama Kalesija i Živinice.

2.2. ODNOS RURALNOG I URBANOG DIJELA OPŠTINE I BROJ KORISNIKA

Opština Osmaci ima 6.043 stanovnika. Na području opštine Osmaci postoje tri mjesne zajednice. U njima se nalazi 15 naseljenih mjesta koja su kao takva definisana u skladu sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji RS i službeno se vode u državnoj statistici Republike Srpske. To su sledeća naselja:

Borogovo, Vilčevići, Gojčin, Caparde, Hajvazi, Kosovača, Kulina, Kusunje, Matkovac, Mahala, Osmaci, Rakino Brdo, Sajtovići, Zelina, i Šeher.

Naselja u opštini su seskog karaktera po svim kriterijumima koji se koriste za identifikaciju seoskih naselja, a to su fizionomski, urbanistički, istorijski, statistički, geografski i naročito funkcionalno-ekonomski. Sva naselja generalno karakteriše razbijenost, nekompaktnost, mala gustina izgrađenosti, slaba komunalna opremljenost, mali broj stanovnika, visoki procenat poljoprivrednog stanovništva, nepostojanje istorijskog kontinuiteta.

Tabela 1. Raspored stanovništva po naseljenim mjestima¹ 1991 – 2013.god.

Red. br.	Naseljeno mjesto	BROJ STANOVNIKA			
		1991	2001	2009	2013
1.	Rakino Brdo	239	218	235	238
2.	Sajtovići	353	271	274	270
3.	Gojčin (dio naselja)	209	165	128	119
4.	Bulatovci	-	-	-	-
5.	Caparde	855	490	889	954
6.	Hajvazi	569	393	490	574
7.	Šeher	1187	327	515	628
8.	Vilčevići	555	486	459	434
9.	Kusunje	413	74	123	148
10.	Kulina	174	177	198	157
11.	Mahala	626	477	463	615
12.	Borogovo	276	252	361	279
13.	Matkovac	491	283	166	382
14.	Osmaci	844	741	709	998
15.	Zelina (dio naselja)	110	159	116	148
16.	Kosovača	138	133	116	99
UKUPNO OPŠTINA		7039	4646	5242	6043
UKUPNO SA RASELJENIM STANOVNIŠTVOM			52581		

Tabela 2. Gustina naseljenosti po naseljima

R/br	Naseljeno mjesto	GUSTINA NASELJENOSTI (st/km ²)		
		1991	2001	2013
1	Rakino Brdo	47,14	42,99	47,4
2	Sajtovići	56,29	43,22	42,3
3	Gojčin (dio naselja)	76,05	45,32	38,8
4	Bulatovci	0	0	0
5	Caparde	268,02	153,60	312,5
6	Hajvazi	142,25	98,25	139,6
7	Šeher	201,87	55,61	126,3
8	Vilčevići	109,90	96,23	62,8

¹ U 2001. godini vršen je popis raseljenih lica na području opštine Osmaci.

9	Kusonje	64,63	11,58	23,7
10	Kulina	23,07	23,47	20,4
11	Mahala	133,19	101,48	122,5
12	Borogovo	37,75	34,47	58,8
13	Matkovac	73,39	42,31	74,8
14	Osmaci	154,57	135,71	118,1
15	Zelina (dio naselja)	34,16	49,37	24,9
16	Kosovača	68,88	61,57	46,7
UKUPNO OPŠTINA		89,47	66,83	78,73

Prema podacima iz tabele 2, i na osnovu OECD kriterijuma, samo dva naselja na području opštine se mogu smatrati urbanim područjima (Caparde i Šeher).

Prostor opštine Osmaci je bio i ostao neravnomjerno nastanjen, što je uočljivo iz podataka u tabeli o gustini naseljenosti po naseljenim mjestima. Ako pažljivo pogledamo kartu opštine i kartu gustine naseljenosti vidljivo je da najveću gustinu naseljenosti odnosno koncentraciju stanovništva imaju prostori uz najvažnije opštinske saobraćajnice.

Tabela 3. Broj domaćinstava i uključenost domaćinstava u odvoz otpada

Red br.	Naseljeno mjesto	DOMAĆINSTVA		
		Broj domaćinstava	Uključenost domaćinstava	% uključenosti
1	Rakino Brdo	68	48	70,5
2	Sajtovići	77	64	83,1
3	Gojčin (dio naselja)	34	30	88,2
4	Bulatovci	0	0	0
5	Caparde	273	213	78
6	Hajvazi	164	84	51,2
7	Šeher	179	101	56,4
8	Vilčevići	124	89	71,7
9	Kusonje	42	38	66,7
10	Kulina	45	40	88,9
11	Mahala	176	97	55,1
12	Borogovo	80	52	65
13	Matkovac	109	83	76,1
14	Osmaci	285	222	77,9
15	Zelina (dio naselja)	42	32	76,2
16	Kosovača	28	0	0
UKUPNO OPŠTINA		1727	1193	84,2

2.3. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Saobraćaj kao grana privrede je neophodan preduslov za ekonomski prioritet prostora kao i jedan od osnovnih nosilaca urbanizacije i integracije prostora, regije i naselja.

Opština Osmaci ima solidnu saobraćajnu mrežu. Magistralni, regionalni i najveći dio lokalnih puteva su asfaltirani cijelom svojom dužinom.

Magistralni put Zvornik – Tuzla prolazi kroz područje opštine u dužini od 6 km, a regionalni put Caparde – Šekovići u dužini od 4 km.

Glavni lokalni putni pravci na području opštine Osmaci su:

- Putni pravac Šarci-Osmaci-Vrelo, u dužini od 9.650 m;
- Putni pravac Osmaci (Spomenik) – "Majdan" u dužini od 4.400 m;
- Putni pravac iz pravca Kalesije, Most ("Spreča") - Osmaci u dužini od 1.500 m.

Stanje na regionalnim i magistralnim putevima je nešto bolje u odnosu na lokalne i nekategorisane puteve na kojima su evidentirane udarne rupe, oštećenja od oborinskih voda čije odvođenje nije adekvatno riješeno i neadekvatnih sanacija kolovoznog zastora. Većina saobraćajnica je u takvom stanju da zahtijeva rekonstrukciju u smislu proširenja profila.

Tabela 4. Cestovna mreža na području opštine Osmaci

OPIS	DUŽINA (km)	%
Nekategorisani	24,4	29,01
Lokalni	49,7	59,09
Regionalni	4	4,75
Magistralni	6	7,13
Ukupno	84,1	100

PRAVNI OKVIR U OBLASTI
UPRAVLJANJA OTPADOM

3. PRAVNI OKVIR U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM

3.1 PLANSKI DOKUMENTI UPRAVLJANJA OTPADOM

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine (Aneks IV Dejtonskog sporazuma), nadležnost nad poslovima zaštite životne sredine, u koje se ubrajaju i poslovi upravljanja otpadom, imaju entiteti, odnosno Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, Ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH i Odjeljenje za komunalne poslove Distrikta Brčko. Pri tome, Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Odjel za zaštitu životne sredine, koordinira saradnju ovih institucionalnih struktura i odgovorno je za implementaciju međunarodnih programa i projekata, te realizaciju obaveza proizašlih iz međunarodnih ugovora i konvencija u oblasti zaštite životne sredine. U skladu sa preporukama "Strategije upravljanja otpadom u BiH", koja je izrađena 1998. godine uz podršku Delegacije EU u BiH kroz program PHARE, uspostavljeni su odnosi saradnje između Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine u okvirima zajedničkih ciljeva i interesa zaštite životne sredine i osnovano je međuentitetsko tijelo za zaštitu životne sredine. Ono se bavi svim pitanjima iz oblasti zaštite životne sredine koja zahtijevaju usaglašen pristup entiteta, a naročito međunarodnim sporazumima i programima iz oblasti zaštite životne sredine, saradnjom sa međunarodnim orgnaizacijama i drugim zemljama, koordinacijom primjene i donošenja zakona i drugih propisa, koordinacijom monitoringa sprovođenja standarda i procedura za zaštitu životne sredine, davanjem preporuka za uspostavljanje usaglašenih standarda kvaliteta životne sredine na nivou entiteta, koordinacijom entitetskih akcionih planova i drugih programa i planova iz oblasti zaštite životne sredine, koordinacijom monitoringa i sistema za informisanje, prikupljanjem i razmjenom informacija (Zakon o zaštiti životne sredine, Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 79/13 i 70/20)

3.2. ZAKONSKA REGULATIVA

Pred svaku zemlju koja želi postati članicom evropske zajednice naroda, postavlja se zadatak usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnim tekovinama Evropske Unije. Okvirna direktiva 2008/98/EC o otpadu i Direktiva 91/689/EEC o opasnom otpadu predstavljaju osnovu za uspostavljanje i uređenje sistema upravljanja otpadom. Iz njih proizilaze dvije grupe „ćerki“ direktiva od kojih se prva bavi posebnim vrstama otpada², a druga uslovima za rad i radom objekata za odlaganje otpada³. Posebno se izdvajaju propisi o prevozu otpada u samoj i van Evropske Unije (npr. Uredba 1013/2006/EC o nadzoru i kontroli prekograničnog kretanja otpada u i iz Evropske Unije, dopunjena Uredbom 308/2009/EC i Uredba 967/2009/EEC o transportu, uvozu i izvozu neopasnog otpada u ne-OECD zemlje).

² Direktiva 2006/66 o baterijama i akumulatorima i otpadima od baterija i akumulatora, Direktiva 75/439/ECC o odlaganu otpadnih ulja, Direktiva 2000/53/EC o istrošenim vozilima, Direktiva 2005/64/EC reciklabilnosti vozila, Direktiva 2002/95/EC o restrikciji upotrebe opasnih materija u električnoj i elektronskoj opremi dopnjena Direktivom 2008/35/EC.

³ Direktiva 99/31/EC o deponijama otpada i s njom u skladu Odluka Saveta 2003/33/EC o uspostavljanju kriterijuma i procedura za prihvatanje otpada na deponiji, Direktiva 2000/75/EC o spaljivanju opasnog otpada, Direktiva 2000/76/EC o spaljivanju otpada, Direktiva 2008/1/EC o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine,

Pored ovih direktiva značajne su i dvije izmjene Direktiva i to:

Direktiva (EU) 2018/850 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 1999/31/EZ o odlagalištima otpada (Tekst značajan za EGP).

DIREKTIVA (EU) 2018/851 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu.

Principi koji su im zajednički jesu: princip prevencije - obezbijediti očuvanje prirode i prirodnih resursa, putem smanjenja proizvedenih količina otpada; princip predostrožnosti - obezbijediti smanjenje uticaja otpada na zdravlje ljudi i životnu sredinu, kao i smanjenje količina opasnih supstanci u otpadu, princip "zagađivač plaća" - obezbijediti da proizvođači otpada i zagađivači životne sredine snose troškove i odgovornost za svoje postupke; princip blizine - obezbijediti adekvatnu infrastrukturu putem osnivanja integrisanog i adekvatnog sistema i mreže postrojenja za tretman i odlaganje otpada zasnovanog na principu brige o sopstvenom otpadu. Oni su, u većoj ili manjoj meri, ugrađeni u zakonske propise koji reglišu oblast upravljanja otpadom u BiH i Republici Srpskoj. Njihov pregled i pregled proizilazećih nadležnosti/obaveza jedinica lokalne samouprave dat je u sledećoj tabeli.

Tabela 5. Propisi od značaja za upravljanje otpadom na nivou BiH

ZAKON/PRAVILNIK	BROJ SLUŽBENOG GLASNIKA BIH	NADLEŽNOSTI/OBAVEZE
Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima	Službeni glasnik BiH, broj: 51/11	Pravilnikom se propisuju uslovi u pogledu prostorija, opreme i kadrova, koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica, koja obavljaju promet fitofarmaceutskim sredstvima-FFS. Promet FFS na malo (poljoprivredna apoteka), moraju imati odgovarajući skladišni prostor za čuvanje FFS, prostor za privremeno skladištenje otpada FFS, prodajni prostor i radni prostor za odgovorno lice. Prostor za privremeno skladištenje otpada FFS može se nalaziti i u sklopu skladišnog prostora namijenjenog za čuvanje FFS. Odgovorno lice se brine za skupljanje otpada FFS i otpadne ambalaže u skladu s propisima koji uređuju opasni otpad.
Zakon o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini	Službeni glasnik BiH, broj: 88/07	Član 17. Propise za upravljanje radioaktivnim otpadom donosi direktor Agencije u skladu s međunarodnim standardima. <i>Propis još nije donešen.</i>
Pravilnik o medicinskim sredstvima	Službeni glasnik BiH, broj: 04/10	Član 87. Medicinska sredstva koja više nisu u upotrebi zbrinjavaju se o trošku vlasnika odnosno pravne ili fizičke osobe kod koje je medicinsko sredstvo zatečeno.
Pravilnik o zbrinjavanju farmaceutskog otpada	Službeni glasnik BiH, broj: 23/11	Član 3. Definiše farmaceutski otpad. Član 6. Definiše obavezu proizvođača farmaceutskog otpada da pripremi Plan upravljanja otpadom. Član 7. Proizvođač otpada je dužan prikupljati otpad selektivno u skladu sa dogovorenim budućim tretmanom. Član 9. Propisuje obavezu razvrstavanja otpada po vrstama.

		Član 12. Propisuje obavezu sklapanja ugovora radi prenosa obaveza upravljanja otpadom na operatera sistema i sadržaj tog ugovora Član 13. Transport opasnog otpada mora biti praćen odgovarajućom dokumentacijom.
Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH	Službeni glasnik BiH, broj: 48/10, 75/06, 44/07, 6/06	Propisano je da je na javnim putevima zabranjeno podizati objekte, uređaje ili postrojenja, saditi sadnice ili postavljati predmete kojima se umanjuje preglednost puteva, kao i preglednost na raskrsnici, ili vršiti bilo kakve radnje koje bi mogle ugrožavati ili ometati saobraćaj na javnom putu ili oštećivati javni put i objekte na njemu.

Tabela 6. Propisi od značaja za upravljanje otpadom u RS

Zakon/Pravilnik	Broj Službenog glasnika RS	Nadležnosti/Obaveze
Zakon o zaštiti životne sredine	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 79/15, 70/20)	Član 5. (1) Zaštitu i unapređivanje životne sredine obezbjeđuju, u okviru svojih ovlaštenja, Republika, jedinica lokalne samouprave, privredna društva, predizetnici, udruženja i fondacije, kao i druga pravna i fizička lica, stručne organizacije i druge javne službe. Član 6. Načela zaštite životne sredine su: a) načelo održivog razvoja, b) načelo predostrožnosti i prevencije, g) načelo zamjene, d) načelo integralnog pristupa, đ) načelo saradnje i podjele odgovornosti, e) načelo zagađivač plaća i ž) načelo- učešće javnosti i pristup informacijama. Član 22. (1) Zaštita od štetnog uticaja otpada po životnu sredinu obuhvata sve vrste supstanci i proizvoda, uključujući ambalažu i materijal za pakovanje tih supstanci, odnosno sve vrste proizvoda koji se odlažu ili za koje se planira da će biti odloženi. (2) Imalac otpada dužan je da preduzima adekvatne mjere za upravljanje otpadom i obezbijedi osnovne mjere radi sprečavanja ili smanjenja nastajanja, ponovnu upotrebu i reciklažu otpada, izdvajanje sekundarnih sirovina i korištenje otpada kao energenta, odnosno odlaganje otpada. (3) Posebnim propisom uređuje se planiranje upravljanja otpadom, dozvole za upravljanje otpadom, nadzor nad upravljanjem otpadom, djelatnosti i odgovornosti upravljanja otpadom, prekogranično kretanje otpada i naknada štete.
Zakon o vodama	Službeni glasnik broj: 50/06, 92/02)	Član 62. Zabranjeno je proizvoditi, rukovati, čuvati i odlagati opasne materije i otpad, na vodama i vodnom dobru. Član 121. Vodne smjernice, saglasnost i dozvola će se pribaviti za i) izgradnju ili uređenje deponija otpada.
Zakon o šumama	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 75/08, 60/13	Član 58. (1) U šumi i na šumskom zemljištu zabranjeno je odlaganje otpada, otrovnih supstanci i ostalog otpada. (2) Vlasnici šuma i korisnik šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike obavezni su da sprečavaju radnje iz stava 1. ovog člana, kao i da izvše čišćenje otpada, uz pravo pune nadoknade troškova od pravnih ili fizičkih lica koja su izvršila njegovo odlaganje ili na osnovu odluke, odnosno rješenja nadležnog organa uprave uz nadoknadu troškova.

Zakon o upravljanju otpadom	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 53/02, 65/111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 и 65/21	Član 24. obavezuje predstavnike opštinskih organa uprave na saradnju sa Vladom i Ministarstvom nadležnim za zaštitu životne sredine prilikom izrade Strategije upravljanja čvrstim otpadom. Članovi 19. i 20. predviđaju donošenje regionalnih planova na osnovu sporazuma dvije ili više jedinica lokalne samouprave o zajedničkom upravljanju otpadom, kao i lokalnih planova upravljanja otpadom tačno utvrđenog sadržaja. Članovi 64-75. utvrđuju negativnom enumeracijom obavezu dobijanja dozvole za obavljanje djelatnosti upravljanja određenim vrstama otpada, od strane nadležnog ministarstva, a putem zahtjeva. Član 22. propisuje obavezu odgovornog lica u postrojenju za koje je prema Zakonu o zaštiti životne sredine potrebna ekološka dozvola, da priprema i donosi Plan upravljanja otpadom koji se ažurira svake tri godine ili nakon promjena u radu postrojenja. Član 63. daje mogućnost da proizvođač i prodavač prenesu obaveze upravljanja otpadom na operatera sistema za prikupljanje otpada putem ugovora ili sporazuma. Član 30-31. definišu uspostavljanje sistema prikupljanja otpada od strane operatera za upravljanje otpadom, odgovornost proizvođača i imaoca otpada. Proizvođač otpada dužan je da obezbijedi primjenu načela hijerarhije upravljanja otpadom. Član 32-34. određuju da javne usluge upravljanja komunalnim otpadom (prikupljanje otpada iz domaćinstava i drugih izvora koji proizvode komunalni otpad; tretman komunalnog otpada uključujući upravljanje povrata sirovina ili odlaganja; rukovođenje mjestima za selektivno prikupljanje otpada) mogu pružati javna ili privatna preduzeća odabrana putem tendera za jednu, više ili sve djelatnosti upravljanja otpadom koje raspisuju jedinice lokalne samouprave. Član 35. Odlukom jedinice lokalne samouprave o upravljanju komunalnim otpadom urediće se: geografsko područje koje pokriva preduzeće; osnovni zahtjevi za obezbjeđenje rada preduzeća; određivanje načina korištenja usluga preduzeća za proizvođače i vlasnike otpada, koji nisu domaćinstva; vrste kaznenih odredbi i stimulacionih mjera; tehniče i druge zahtjeve koji se odnose na obezbjeđenje usluga uključujući skupljanje, tretman i odlaganje; uvođenje sistema selektivnog prikupljanja otpada, zajedno sa određivanjem mjesta za selektivno prikupljanje otpada; određivanje lokacije za deponije i lokacije za druge vrste tretmana otpada; procjena visine naknade kojom se omogućava pouzdana, kontinuirana i prihvatljiva usluga i uslovi plaćanja; uslove za pronalaženje i tretiranje nezakonitog komunalnog otpada. Član 36-38. definišu tretman otpada, sakupljanje otpada, korišćenje otpada, odlaganje otpada, spaljivanje otpada i način transporta otpada. Član 44. obavezuje svaku deponiju da se registruje u katastru nekretnina i katastru zagađivača.
Zakon o komunalnim djelatnostima	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 100/17	Definiše komunalne djelatnosti od posebnog javnog interesa, određuje dužnost jedinica lokalne samouprave da obezbijede kvalitet, obim, dostupnost, kontinuitet (član 3) i nadzor (član 32-36) nad obavljanjem komunalnih djelatnosti u skladu sa zakonskim obavezama i raspoloživim sredstvima (član 20-25),

		te uređuje prava i obaveze davalaca (javno preduzeće ili drugi privredni subjekti) i korisnika komunalnih usluga.
Zakon o komunalnoj policiji	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 28/13	Član 9. Policija vrši nadzor nad: (11) održavanjem čistoće na javnim površinama, odvozom kućnih otpadaka, kao i građevinskog i šut materijala, (12) postavljanjem i održavanjem posuda (kontejnera) i uličnih korpi za otpatke, (13) održavanjem javnih deponija, te kontrolom odvoženja, uništavanja i prerade otpadaka, (33) drugim poslovima iz oblasti komunalne djelatnosti koji su utvrđeni propisima.
Zakon o inspekcijama	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 18/20	Član 3. (2) Poslove inspeksijskog nadzora, kao povjerene poslove, na području jedinice lokalne samouprave vrše inspektori u jedinicama lokalne samouprave. Član 24. U okviru urbanističko-građevinske i ekološke inspekcije inspeksijski nadzor vrše inspektori u zvanjima: 1) urbanističko-građevinski inspektor - obavlja inspeksijski nadzor u vezi sa pridržavanjem propisa koji se odnose na planiranje i uređenje prostora, građenje i građevinarstvo, građevinske materijale i u drugim upravnim područjima kada je to određeno posebnim propisom, 2) ekološki inspektor - obavlja inspeksijski nadzor u vezi sa pridržavanjem propisa koji se odnose na zaštitu životne sredine, upravljanja otpadom i u drugim upravnim područjima kada je to određeno posebnim propisom.
Zakon o apotekarskoj djelatnosti	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 119/08	Član 2. (lj) farmaceutski otpad je otpad koji nastaje u obavljanju apotekarske djelatnosti i koji je kategorisan prema kategorijama iz kataloga farmaceutskog otpada. Član 40. Apoteka je obavezna da uspostavi sistem upravljanja farmaceutskim otpadom, što podrazumijeva uspostavljanje pisanih procedura kojim se reguliše upravljanje farmaceutskim otpadom u apoteci, a u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 53/02 i 65/08). Član 41. (1) Farmaceutskim otpadom upravlja se na način koji neće izazvati ugrožavanje života i zdravlja ljudi i životne sredine. Član 41. (2) Troškovi zbrinjavanja farmaceutskog otpada idu na teret pravnog ili fizičkog lica kod kojeg je otpad zatečen.
Pravilnik o uslovima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na odgovorno lice sistema za prikupljanje otpada	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 118/05	Utvrđuje uslove pod kojima proizvođači otpada mogu prenijeti svoje obaveze upravljanja otpadom na operatera sistema za prikupljanje otpada putem ugovora i sporazuma.
Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 90/06	Ovim pravilnikom se propisuje upravljanje medicinskim otpadom, sistem rukovanja i planiranja tretmana medicinskog otpada (Član 5. obavezuje zdravstvene ustanove da donesu

		Plan upravljanja otpadom koji je definisan članom 6. Zakona o upravljanju otpadom)
Pravilnik o smanjenju ambalažnog otpada	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 90/06	Postavlja ciljeve upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom, određuje slučajeve u kojima se ne osigurava propisano upravljanje ambalažnim otpadom, utvrđuje količinu otpada za koji je neophodno osigurati prostor za preuzimanje, sakupljanje, razvrstavanje i privremeno skladištenje, kao i način organizacije centara za sakupljanje, razvrstavanje i privremeno skladištenje ambalažnog otpada.
Uredba o davanju saglasnosti na cijene određenih proizvoda	Službeni glasnik Republike Srpske, broj:11/11	Član 2. Saglasnost na cijene proizvođači i davaoci usluga su obavezni pribaviti pri formiranju cijena (tačka đ) komunalnih usluga: grijanje, otpad, voda i kanalizacija Član 5, tačka 3: Saglasnost na cijene proizvoda i usluga iz člana 2, tačka đ) ove uredbe daje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.
Uredba o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom	Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 50/11	Propisuje način postupanja sa ambalažom i ambalažnim otpadom (ambalaža koja se proizvodi odnosno stavlja na tržište, uvezena ambalaža i sav ambalažni otpad nastao u industriji, zanatstvu, maloprodaji, uslužnim i drugim djelatnostima, u domaćinstvima ili na neki drugi način): Član 21-22. obavezuje oparetera koji obavlja aktivnosti upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom da pribavi dozvolu za upravljanje ambalažnim otpadom od nadležnog Ministarstva; Član 23. propisuje izradu Plana upravljanja ambalažnim otpadom; Član 28-30. propisuje način izvještavanja nadležnog Ministarstva o vrstama i količinama ambalaže i ambalažnog otpada.

U skladu sa gore navedenim zakonskim propisima, Skupština opštine Osmaci je usvojila niz dokumenata u vezi sa upravljanjem otpadom, među kojima su:

- Odluka o komunalnom redu, “Službeni glasnik Opštine Osmaci” br: 124/11,
- Odluka o komunalnim taksama, “Službeni glasnik Opštine Osmaci” br: 1/14,
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama, “Službeni glasnik Opštine Osmaci” br: 4/21

INSTITUCIONALNI OKVIR
UPRAVLJANJA OTPADOM

4. INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM

Prikaz učesnika, te odgovornosti i obaveza u procesu unapređivanja integralnog sistema upravljanja otpadom nalazi se u Tabeli 7.

Tabela 7. *Odgovornosti i obaveza u procesu unapređivanja cjelovitog sistema u upravljanju otpadom*

UČESNICI	ODGOVORNOSTI/ OBAVEZE
<i>Narodna skupština</i>	– donosi zakone, druge propise i akte, – donosi plan razvoja, prostorni plan.
<i>Vlada Republike Srpske</i>	Vlada putem nadležnih organai organizacija obezbijuje upravljanje otpadom na teritoriji Republike. U skladu sa članom 24 Zakona o upravljanju otpadom.
MPUGE RS <i>(ninis. za prostor. uređenje građevinarstvo i ekologiju)</i>	Ministarstvo je nadležno da: - priprema strategiju u saradnji sa nadležnim organima, - predlaže Vladi Republički Plan upravljanja otpadom - prati stanje, koordinira i vrši poslove upravljanja otpadom od značaja za Republiku, - daje saglasnost na zajedničke i lokalne planove upravljanja otpadom. - izdaje dozvole saglasnosti i druge akte propisane ovim zakonom i - utvrđuje ovlašćene organizacije u skladu sa ovim zakonom. U skladu sa članom 24 Zakona o upravljanju otpadom.
FZŽSEE RS <i>(Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske)</i>	Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske (u daljem tekstu: Fond) obavlja poslove koji se odnose na: a) prikupljanje naknada za upravljanje posebnim tokovima otpada, b) osiguravanje usluga sakupljanja i obrade otpada i koordinaciju učesnika sistema upravljanja otpadom, osim ako nije drugačije uređeno posebnim propisom, v) vođenje i ažuriranje baze podataka o upravljanju otpadom, g) vođenje podataka o količinama otpada, uključujući sekundarne sirovine, razmjenu i stavljanje na raspolaganje tih podataka elektronskim putem, d) izvještavanje o upravljanju otpadom, đ) finansiranje pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u oblasti očuvanja, održivog korišćenja, zaštite i unapređivanja životne sredine, te u oblasti energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora energije u skladu sa posebnim propisom i e) druge poslove utvrđene posebnim propisom. U skladu sa članom 25 Zakona o upravljanju otpadom.
Druga centralna upravna tijela (ministarstva, upravne organizacije)	– stvarati uslove za smanjivanje količine i opasnih osobina otpada koji je u njihovoj nadležnosti, – sprovoditi inspekcijski nadzor.
JLS	Član 26. Jedinica lokalne samouprave: a) uspostavlja i razvija sistem upravljanja otpadom i sistem odvojenog sakupljanja otpada, b) utvrđuje lokacije za reciklažna dvorišta, zelena ostrva i deponije, uključujući i lokacije za sakupljanje kabastog otpada, v) uređuje, obezbijuje, organizuje i sprovodi upravljanje otpadom na svojoj teritoriji, g) sprečava upravljanje otpadom na način suprotan ovom zakonu i sprovodi uklanjanje nezakonito odloženog otpada,

	d) snosi troškove čišćenja i sanacije divljih deponija u skladu sa članom 83. stav 2. ovog zakona, đ) donosi zajednički ili lokalni plan upravljanja otpadom u skladu sa čl. 19. i 20. ovog zakona, obezbjeđuje uslove za realizaciju planova i brine se o njihovom sprovođenju, e) uređuje postupak naplate usluga u oblasti upravljanja komunalnim otpadom, u skladu sa propisima kojima se regulišu komunalne djelatnosti, ž) organizuje edukativne kampanje za podizanje svijesti javnosti o organizovanom upravljanju otpadom, z) organizuje akcije čišćenja javnih površina.
Komunalna preduzeća	- povećati pokrivenost uslugama prikupljanja i prevoza - kalkulacija tarifa, nabavka opreme, planiranje održavanja, izvještavanje - ojačati komunalna preduzeća i definisati njihovu ulogu kroz lokalne planove upravljanja otpadom
Proizvođači otpada – domaćinstva	– predavati otpad ovlaštenom sakupljaču na odgovarajući propisani način, – odvajati i predavati otpad namijenjen iskorišćavanju vrijednih osobina (npr. ambalaža od stakla, plastike, metala ili papira/kartona), odnosno posebnih vrsta otpada iz domaćinstva namijenjenih posebnom tretmanu (baterije, ulja, biootpad, lijekovi i dr) putem odgovarajućih posuda, zelenih ostrva ili centara za sakupljanje ili na druge odgovarajuće načine ili mjesta (npr. kompostiranje)
Proizvođači proizvoda	– koristiti tehnologije i razvijati proizvodnju na način koji obezbjeđuje racionalno korišćenje prirodnih resursa, materijala i energije, podstiče ponovno korišćenje i reciklažu proizvoda i ambalaže istekom roka njihove upotrebe i promoviše ekološki održivo upravljanje prirodnim resursima, – sopstvene proizvode, koji nakon upotrebe postanu opasni, preuzeti bez naknade troškova i sa njima postupati u skladu sa propisima,
Drugi proizvođači otpada	– izrađivati planove upravljanja otpadom, – pribaviti izvještaj o ispitivanju otpada, – primjenjivati načelo hijerarhije upravljanja otpadom, – voditi evidenciju i prijavljivati sve vrste i količine proizvedenog otpada, – sprovoditi propisane mjere upravljanja sa otpadom prilikom odvojenog sakupljanja, skladištenja, prevoza ili predaje otpada na iskorištavanje i/ili zbrinjavanje, – omogućiti (i platiti) odvojeno sakupljanje, prevoz i iskorištavanje i/ili zbrinjavanje otpada koji stvaraju
Uvoznici i izvoznici	– uvoziti proizvode koji stvaraju manje količine otpada i manje štetnog otpada koji se lakše recikliraju i koji se mogu ponovno koristiti, – proizvode koje su uvezli i koji nakon upotrebe postanu opasni, preuzeti bez naknade troškova i sa njima postupati u skladu sa propisima, – odgovarajuće obilježavati proizvode, – obezbijediti odvojeno sakupljanje i zbrinjavanje otpada nastalog od proizvoda koje su stavili na tržište,
Transport otpada	– pribaviti potrebne dozvole za obavljanje djelatnosti prevoza otpada i u skladu sa zatjevima koji regulišu posebni propisi o transportu (ADR/RID/AND i dr.), – najaviti transport opasnog otpada, te omogućiti nadležnom inspektoru nadzor nad vozilom, teretom i pratećom dokumentacijom, – naplaćivati sakupljanje otpada prema količini otpada.

Odgovorno lice postrojenja za tretman otpada	– pribaviti propisane dozvole za obavljanje djelatnosti, – objaviti listu otpada za čiji je tretman ovlašćen, – prerađivati, tretirati ili zbrinjavati otpad koristeći najbolje raspoložive tehnike, – upravljati pojedinim vrstama otpada na propisani način, – voditi evidenciju o otpadu i nadležnom organu prijavljivati vrste i količine otpada koje su se preradile ili tretirale, – omogućiti nadležnom inspektoru nadzor, – postupati sa ostacima pri preradi u skladu sa zakonom propisanim procedurama.
Odgovorno lice na deponiji	– pribaviti propisane dozvole za obavljanje djelatnosti, – sprovoditi mjere zaštite životne sredine, – voditi evidenciju o otpadu i nadležnom organu prijavljivati vrste i količine otpada koje su se odložile, – obezbijediti rekultivaciju deponije nakon zatvaranja i omogućiti sprovođenje nadzora nad deponijom odnosno lokacijom u periodu od najmanje 30 godina.
Stručna, poslovna i druga zainteresovana javnost	– sprovoditi programe kojima se unapređuju praksa, svijest i informisanost, te potiče učesće javnosti.
Konsultantske organizacije	– sprovoditi programe energetske efikasnosti i čistije proizvodnje, – zagovarati najbolje raspoložive tehnike u tretiranju otpada,

4.1 INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA

Upravljanje otpadom u Republici u nadležnosti je Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju. Navedeno ministarstvo priprema Strategiju upravljanja otpadom u saradnji sa drugim nadležnim ministarstvima i jedinicama lokalne samouprave. Strategiju donosi Narodna skupština Republike Srpske na prijedlog Vlade, za period od deset godina.

Nadležni subjekti za upravljanje otpadom su: Vlada Republike, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Fond za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost Republike Srpske i ostali.

Vlada Republike putem nadležnih organa i organizacija, obezbjeđuje upravljanje otpadom na području Republike.

Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju je nadležno da:

- pripremu Strategije u saradnji sa nadležnim organima,
- predlaže Vladi pojedinačne planove upravljanja otpadom,
- prati stanje, koordinira i vrši poslove upravljanja otpadom od značaja za Republiku,
- daje saglasnost na zajedničke i lokalne planove upravljanja otpadom,
- izdaje dozvole, saglasnosti i druge akte propisane ovim zakonom i
- utvrđuje ovlašćene organizacije u skladu sa ovim zakonom.

Jedinica lokalne samouprave na osnovu člana 26. Zakona o upravljanju otpadom Republike Srpske:

- donosi lokalni plan upravljanja otpadom i zajednički plan upravljanja otpadom,
- obezbjeđuje uslove i brine se o njihovom sprovođenju,

- uređuje, obezbjeđuje, organizuje i sprovodi upravljanje komunalnim otpadom na svom području, u skladu sa posebnim propisom i
- uređuje postupak naplate usluga u oblasti upravljanja komunalnim otpadom, u skladu sa posebnim propisom.

Jedinica lokalne samouprave svojim aktom određuje organe i službe nadležne za obavljanje navedenih poslova. Dvije ili više jedinica lokalne samouprave zajednički obezbjeđuju i sprovode upravljanje otpadom, pod uslovima i na način utvrđen zakonom, Strategijom i sporazumom jedinica lokalne samouprave.

Komunalna preduzeća pružaju usluge upravljanja otpadom (sakupljanje komunalnog otpada iz domaćinstava i drugih izvora koja proizvode komunalni otpad, tretman komunalnog otpada, kao i rukovodstvo nad mjestima za odvojeno sakupljanje otpada).

Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske (Inspektorat Republike Srpske) sastoji se od 13 inspekcija od kojih Urbanističko-građevinska i ekološka inspekcija vrši nadzor nad primjenom propisa u oblastima urbanizma, građenja i zaštite životne sredine. Ostali učesnici u upravljanju otpadom su proizvođači ili uvoznici proizvoda koji poslije upotrebe postaju otpad, vlasnici otpada, odnosno proizvođači otpada, prevoznici otpada, kao i odgovorna lica postrojenja za skladištenje, tretman i odlaganje otpada.

Druga nadležna ministarstva su:

- **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede**, koji ima u nadležnosti poslove koji se obavljaju u okviru:
 - Resora za poljoprivredu i ruralni razvoj,
 - Resora za veterinarstvo,
 - Resora šumarstva i lovstva, te
 - Resora za vodoprivredu.
- **Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva** koje, između ostalog, obavlja poslove koji se odnose na sakupljanje i primarnu preradu industrijskog otpada.

U organizaciji tijela nadležnih za upravljanje otpadom je značajno:

- jačanje odjela za upravljanje otpadom u Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju i drugim relevantnim središnjim tijelima državne uprave,
- jačanje Fonda za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske,
- jačanje tijela nadležnih za upravljanje otpadom na nivou jedinice lokalne samouprave, regija,
- unapređivanje horizontalne i vertikalne koordinacije između svih tijela nadležnih za sprovođenje sistema upravljanja otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom (Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21) definiše upravljanje otpadom kao „sistem djelatnosti i radnji koji podrazumijeva prevenciju nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i njegovih opasnih karakteristika, tretman otpada, planiranje i kontrolu djelatnosti i procesa upravljanja otpadom, transport otpada, uspostavljanje, rad, zatvaranje i održavanje uređaja za tretman otpada nakon zatvaranja, monitoring,

savjetovanje i obrazovanje u vezi djelatnosti i radnji na upravljanju otpadom“. Pri tome, pod otpad se podvode „sve materije ili predmeti koje imalac odlaže, namjerava odložiti ili mora odložiti“ u skladu sa jednom od kategorija: inertni, opasni, neopasni i komunalni otpad. Upravljanje komunalnim otpadom, odnosno otpadom iz domaćinstva i drugim otpadom koji je zbog svoje prirode ili sastava sličan otpadu iz domaćinstva, ovim zakonom je stavljeno u nadležnost jedinica lokalne samouprave koje mogu, putem tendera, povjeriti obavljanje usluga ovlaštenom javnom ili privatnom preduzeću.

Odjeljenje za inspekcijski nadzor, odnosno inspektor za zaštitu životne sredine vrši nadzor nad sprovođenjem zakonskih odredbi, uzima uzorke i sprovodi merenja na svim mestima gdje postoji mogućnost ugrožavanja životne sredine, obavlja kontrolu i donosi rešenja za ukljanjanje nedostataka, te podnosi prijavu nadležnom organu.

Komunalna policija vrši komunalno-policijsku kontrolu i nadzor nad primjenom zakona, drugih propisa i opštih akata iz oblasti komunalnih i drugih djelatnosti utvrđenih posebnim zakonima i propisima Opštine. Tako, komunalni policajac kontroliše održavanje čistoće na javnim površinama, odvoz kućnih otpadaka i drugog komunalnog otpada, kao i građevinskog šuta, postavljanje i održavanje posuda (kontejnera) i uličnih korpi za otpatke, održavanje javnih deponija, te odvoženje, uništavanje i preradu otpadaka.

4.2 UGOVORI I SARADNJA U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM

Zakon o komunalnim djelatnostima (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 100/17) predviđa mogućnost da dvije ili više jedinica lokalne samouprave obezbijede zajedničko obavljanje komunalne djelatnosti pod uslovima koje sporazumno utvrde nadležni organi jedinica lokalne samouprave, koja prelazi u dužnost ako je komunalna infrastruktura za obavljanje komunalne djelatnosti izgrađena na području dvije ili više jedinica lokalne samouprave kao jedinstvena tehnološka i funkcionalna cjelina (član 7, tačka 2. i 3).

Na osnovu Protokola Opština Zvornik, Kalesija, Sapna, Šekovići i Osmaci, te Protokola Opština Zvornik, Bratunac, Srebrenica, Vlasenica i Milići, Skupština opštine Zvornik je donijela odluke o pristupanju osnivanju Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik i davanju garancija na kreditno zaduženje istog. Polazeći od načela regionalnosti utvrđenog Zakonom o upravljanju otpadom (Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21)⁴, izgrađna je regionalna sanitarna deponije Crni Vrh-sjever namjenjena primarnom odlaganju otpada, ukupne površine 69 hektara⁵ i kapaciteta 40.000 t/g za period od 20 godina.

⁴ Član 5, stav 6: „načelo regionalnosti podrazumijeva da izgradnja postrojenja i objekata za tretman otpada i njegovo odlaganje treba da bude obezbjeđena na način da pokriva potrebe regiona i omogućava samoodrživost izgrađenih objekata.“

⁵ Od toga 4,8 ha otpada na tijelo deponije, a ostatak na zaštitni pojas.

OBAVEZE OPŠTINE KOJE
PROIZILAZE IZ ZAKONSKE REGULATIVE

5. OBAVEZE OPŠTINE KOJE PROIZILAZE IZ ZAKONSKE REGULATIVE

5.1. Zakon o upravljanju otpadom Republike Srpske

Član 1. Ovim zakonom uređuju se: vrste i klasifikacija otpada, planiranje upravljanja otpadom, subjekti upravljanja otpadom, odgovornosti i obaveze u upravljanju otpadom, organizovanje upravljanja otpadom, upravljanje posebnim tokovima otpada, postupak izdavanja dozvola, prekogranično kretanje otpada, izvještavanje o otpadu i baza podataka, finansiranje upravljanja otpadom, nadzor, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom.

Član 2. Upravljanje otpadom je djelatnost od opšteg interesa, što podrazumijeva sprovođenje propisanih mjera za postupanje sa otpadom u okviru sakupljanja, transporta, skladištenja, tretmana i odlaganja otpada, uključujući i nadzor nad tim aktivnostima i brigu o postrojenjima za upravljanje otpadom poslije zatvaranja.

Član 3. Cilj ovog zakona je da se obezbijede i osiguraju uslovi za:

- a) upravljanje otpadom na način kojim se ne ugrožava zdravlje ljudi i životna sredina,
- b) prevenciju nastajanja otpada, posebno razvojem čistijih tehnologija i racionalnim korišćenjem prirodnih bogatstava, kao i otklanjanje opasnosti od njegovog štetnog dejstva na zdravlje ljudi i životnu sredinu,
- c) ponovno iskorišćavanje i reciklažu otpada, izdvajanje sekundarnih sirovina iz otpada i korišćenje otpada kao energenta,
- d) razvoj postupaka i metoda za odlaganje otpada,
- e) sanaciju neuređenih odlagališta otpada,
- f) praćenje stanja postojećih i novoformiranih odlagališta otpada i
- g) razvijanje svijesti o upravljanju otpadom.

Član 4. Upravljanje otpadom vrši se na način kojim se obezbjeđuje najmanji rizik po ugrožavanje života i zdravlja ljudi i životne sredine, kontrolom i mjerama smanjenja:

- a) zagađenja voda, vazduha i zemljišta,
- b) opasnosti po biljni i životinjski svijet,
- c) opasnosti od nastajanja udesa, eksplozija ili požara,
- d) negativnih uticaja na predjele i prirodna dobra posebnih vrijednosti i
- e) nivoa buke i neprijatnih mirisa.

Član 5. Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na:

- a) radioaktivni otpad,
- b) gasove koji se emituju u atmosferu,
- c) otpadne vode, osim tečnog otpada,
- d) mulj iz kanizacionih sistema i sadržaj septičkih jama, osim mulja iz postrojenja za tretman mulja,
- e) otpad životinjskog porijekla (leševi životinjskog porijekla i njihovi dijelovi i sastavni dijelovi životinjskog tijela koji nisu namijenjeni ili bezbjedni za ishranu ljudi, kao i konfiskat) iz objekata za uzgoj, držanje, klanje životinja, kao i iz objekata za proizvodnju, skladištenje i promet proizvoda životinjskog porijekla, fekalne materije sa farmi i druge prirodne, neopasne supstance koje se koriste u poljoprivredi,

- f) otpad iz rudarstva koji nastaje istraživanjem, iskopavanjem, preradom i skladištenjem mineralnih sirovina, kao i jalovina iz rudnika i kamenoloma,
- g) otpad koji nastaje pri traženju, iskopavanju, prevozu i konačnoj obradi ili uništavanju minsko-eksplozivnih i drugih bojnih sredstava i eksploziva
- h) slamu i drugi neopasan poljoprivredni ili šumski materijal koji se nalazi u prirodi i koristi u poljoprivredi, šumarstvu ili za proizvodnju energije iz takve biomase postupcima ili metodama koje nemaju štetan uticaj.

5.2. Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Najznačajniji strateški dokument iz oblasti životne sredine na nivou BiH je **Akcioni plan zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine (NEAP BiH)**. Osam prioriternih oblasti NEAP-a su:

- Vodni resursi/otpadne vode;
- Održivi razvoj ruralnih područja;
- Upravljanje životnom sredinom (informacioni sistem / integralno planiranje/edukacija);
- Zaštita biološke i pejzažne raznolikosti;
- Otpad/upravljanje otpadom;
- Privreda/održivi razvoj privrede;
- Javno zdravlje;
- Deminiranje.

POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM
NA PODRUČJU OPŠTINE OSMACI

6. POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM NA PODRUČJU OPŠTINE

6.1. VRSTE I KOLIČINE OTPADA NA PODRUČJU OPŠTINE

Prema članu 31, Zakona o upravljanju komunalnim otpadom (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21), domaćinstva su dužna prikupljati svoj proizvedeni otpad i predati ga komunalnim preduzećima, a opasni otpad predati na određena mjesta za selektivno prikupljanje (centre) ili osobi koja je ovlaštena za pružanje usluga u upravljanju otpadom, u slučaju uvođenja sistema selektivnog prikupljanja otpada (stav 4).

Kako na području opštine Osmaci nije uspostavljen sistem selektivnog prikupljanja otpada, domaćinstva koja su obuhvaćena uslugom sav svoj proizvedeni otpad (neopasni i opasni) odlažu u posude za kućni otpad čiji sadržaj preuzima i odvozi na regionalnu deponiju JKP „Rad - Spreča“, bez ikakvog prethodnog tretmana.

Vrste otpada koje nastaju na području opštine Osmaci su:

- komunalni otpad (otpad iz domaćinstva),
- komercijalni otpad,
- industrijski otpad.

Komunalni otpad je otpad iz domaćinstava (kućni otpad), kao i otpad iz javnih preduzeća i ustanova, ugostiteljstva, zanatstva i trgovine, saobraćaja, javnih gradskih površina, otpad sličan komunalnom iz industrijskih preduzeća koji je zbog svoje prirode ili sastava sličan otpadu iz domaćinstva.

Komercijalni otpad je otpad koji nastaje u privrednim subjektima, institucijama i drugim organizacijama, koje se u cjelini ili djelimično bave trgovinom, uslugama, kancelarijskim poslovima, sportom, rekreacijom ili zabavom, osim otpada iz domaćinstva i industrijskog otpada.

Industrijski otpad je otpad iz bilo koje industrije ili sa lokacije na kojoj se nalazi industrija, osim jalovine i pratećih mineralnih sirovina iz rudnika i kamenoloma.

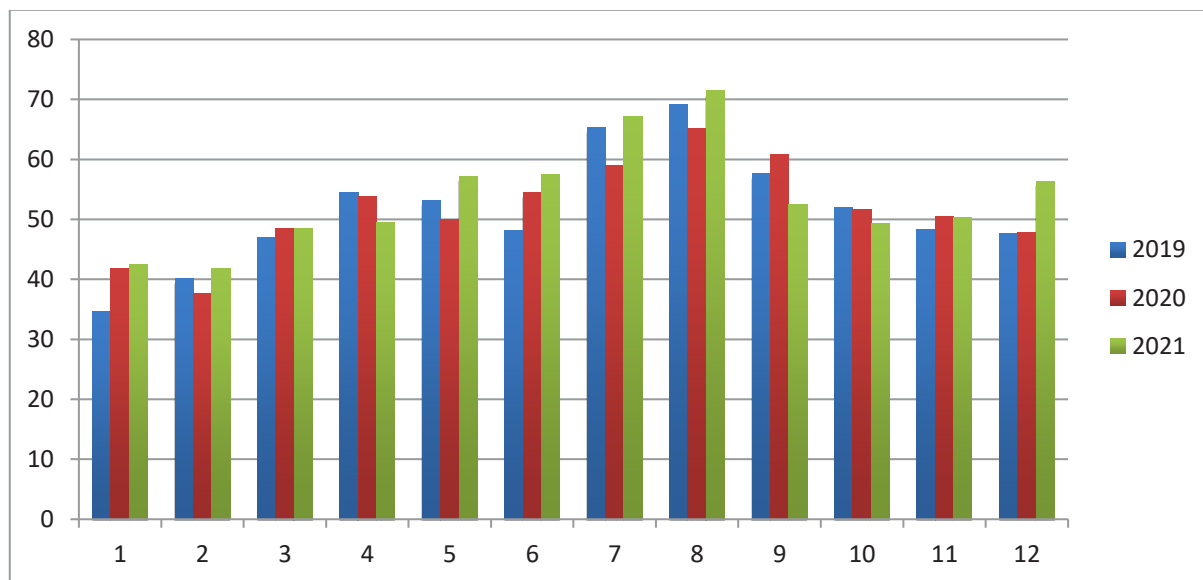
Otpad, koji se sakupi, u sebi sadrži velike količine sekundarnih sirovina koje se mogu koristiti u procesu reciklaže ili kao gorivo. To su sve vrste metala i legura, papira i kartona, plastike, stakla, gume, drveta, tekstila, otpaci biljnog porijekla i slično.

6.1.1. Količine i sastav otpada koji nastaje na području opštine

Tabela 8. Količine otpada u tonama po mjesecima 2019, 2020. i 2021. godinu

Mjesec	Jan	Feb	Mart	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Σ
2019.	34,58	40,14	46,94	54,56	53,18	48,2	65,3	69,12	57,64	51,92	48,38	47,58	617,54
2020.	41,74	37,70	48,56	53,82	49,92	54,40	58,92	65,16	60,82	51,70	50,54	47,74	621,02
2021.	42,50	41,84	48,48	49,50	57,02	57,50	67,10	71,46	52,50	49,28	50,38	56,4	643,96

Prema podacima iz tabele 8 i dijagrama sa slike 2 se vidi da se količina prikupljenog i odloženog otpada povećava iz godine u godinu. Razlog za to je povećanja broja korisnika svake godine, te se očekuje da će još par godina rasti količina otpada do potpune uključenosti svih korisnika na području cijele opštine. Prema istim podacima se još može zaključiti da se najveća količina otpada prikupi u julu i avgustu, zbog veće posjete dijaspore.

Slika 2. Količina otpada u 2019, 2020. i 2021. godini po mjesecima u tonama

Tabela 9. Morfološki sastav komunalnog otpada odloženog na Regionalnu sanitarnu deponiju Crni Vrh - sjever

RED.BR.	VRSTA KOMPONENTE OTPADA	MASENI UDIO KOMPONENTE (%)
1.	Organski otpad iz kuhinja i bašta	31,45
2.	Drvo	4,04
3.	Tekstil	1,30
4.	Staklo	7,53
5.	Građevinski otpad	10,98
6.	Elektronski otpad	0,18
7.	PET	4,57
8.	Folija	11,05
9.	Guma	1,10
10.	Plastika	6,93
11.	Limenke	1,06
12.	Metal	3,64
13.	Papir i kartom	11,28
14.	Otpad životinj. porijekla	0,49
15.	Ostalo	4,40
UKUPNO		100

6.1.2. Količine organskog i zelenog otpada sa javnih površina

Prema postojećim pokazateljima o količinama i sastavu otpada pretpostavka je da u opštini Osmaci nastane oko 200 tona organskog otpada u domaćinstvima koji završi na sanitarnoj deponiji. Pošto

domaćinstva imaju velike okućnice i pretežno se bave poljoprivredom pretpostavka je da se radi o mnogo većim količinama organskog otpada i zato je veoma važno da jedan od prioriteta u upravljanju optadom bude kompostiranje organskog otpada.

6.1.3. Količine specijalnog otpada

Specijalni otpad u opštini Osmaci se stvara, ali se za neki od tih otpada ne znaju tačne količine. U ovu vrstu otpada spadaju: opasni otpad iz domaćinstava, medicinski otpad, otpad životinjskog porijekla, električni i elektronički otpad, otpadna ulja i drugi zauljeni otpad, stara vozila, otpadne gume, otpadne baterije i akumulatori, krupni otpad, građevinski i inertni otpad, i otpad iz poljoprivrede.

Tabela 10. Proizvođači otpada javne ustanove

PROIZVOĐAČ OTPADA	VRSTA OTPADA		OPERATOR KOJI PREUZIMA I ZBRINJAVA OTPAD
	Opasan otpad	Drugi otpad	
Opština Osmaci	21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
OŠ „Aleksa Šantić“	21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	20 02 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.

PROIZVOĐAČ OTPADA	VRSTA OTPADA		OPERATOR KOJI PREUZIMA I ZBRINJAVA OTPAD
	Opasan otpad	Drugi otpad	
JZU „Dom zdravlja“- ambulance	15 02 02* Apsorbenti materijali za filtere (uključujući filtere za ulje koji nisu drugačije specifikovani), krpe za brisanje, zaštitna odjeća, koji su kontaminirani opasnim supstancama 18 01 03* otpadi čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije 18 01 06* hemikalije koje se sastoje od ili sadrže opasne supstance 18 01 08* citotoksični i citostatični lijekovi 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	18 01 01 oštri instrumenti (izuzev 18 01 03) 18 01 02 dijelovi tijela i organi uključujući i kese sa krvlju i krvne produkte (izuzev 18 01 03) 18 01 04 otpadi čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije (npr. zavoji, gipsevi, posteljina, odjeća za jednokratnu upotrebu i pelene), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
Veterinarska stanica	15 02 02* Apsorbenti materijali za filtere (uključujući filtere za ulje koji nisu drugačije specifikovani), krpe za brisanje, zaštitna odjeća, koji su kontaminirani opasnim supstancama 18 02 02* otpadi čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije 18 02 05* hemikalije koje se sastoje ili sadrže opasne supstance 18 02 06 hemikalije drugačije od onih navedenih u 02 05 18 02 07* citotoksični i citostatični lijekovi	18 02 01 oštri instrumenti (izuzev 18 02 02) 18 02 03 otpadi čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije 18 02 08 lijekovi drugačiji od onih navedenih u 18 02 07 20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način) 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.

PROIZVOĐAČ OTPADA	VRSTA OTPADA		OPERATOR KOJI PREUZIMA I ZBRINJAVA OTPAD
	Opasan otpad	Drugi otpad	
	20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike		
JKP „Rad –Sprča“	20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
JU Zavod za zdravstveno i soc. osiguranje – poslovnica Osmaci	20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
JU Služba za zapošljavanje: Poslovnica Osmaci	20 01 01 papir i karton 20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
	16 02 09* transformatori i kondezatori koji sadrže PCB	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad,	

PROIZVOĐAČ OTPADA	VRSTA OTPADA		OPERATOR KOJI PREUZIMA I ZBRINJAVA OTPAD
	Opasan otpad	Drugi otpad	
JP Elektroprivreda RS Poslovnica - Caparde	20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
Pošta Caparde i Osmaci	20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
Telekomunikacije Zvornik PJ Osmaci	16 02 09* transformatori i kondezatori koji sadrže PCB 20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način), 20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.
MUP RS Bijeljina PS Osmaci	20 01 21* fluorescentne cijevi i drugi otpd koji sadrži živu 20 01 23* odbačena oprema koja sadrži hlorflurougljikovodnike	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način),	Sav otpad preuzima JKP „Rad – Sprča“ iz Osmaka.

PROIZVOĐAČ OTPADA	VRSTA OTPADA		OPERATOR KOJI PREUZIMA I ZBRINJAVA OTPAD
	Opasan otpad	Drugi otpad	
	20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komp.	20 01 41 otpadi od čišćenja dimnjaka	

Analizirajući podatke vezano za proizvođače otpada na području opštine Osmaci, dolazimo do zaključka da na području opštine postoji 1800 domaćinstava, 40 privrednih subjekata i 11 javnih ustanova, od kojih je najveći broj njih predstavljen u prethodnim tabelama.

Što se tiče privrednih subjekata najveći proizvođači otpada su:

- D.O.O. „Elkom“ Capared,
- D.O.O. „Keso Promet“ Caparde i
- D.O.O. „Sas“ Mahala.

6.1.4. Proizvođači otpada iz privrede

Tabela 11. Proizvođači otpada iz privrede

PROIZVOĐAČ	BROJ SUBJ.	VRSTA OTPADA	OPERATOR KOJI PREUZIMA I ZBRINJAVA OTPAD
Auto-prevoznici		13 01 Otpadna hidraulična ulja; 13 02 Otpadna motorna ulja, ulja za mjenjače i podmazivanje.	JKP „RAD - SPREČA“
Benzinske pumpe	2	15 01 Ambalaža (uključujući posebno sakupljenu ambalažu u komunalnom otpadu); 15 02 Apsorbenti, materijali za filtere, krpe za brisanje i zaštitna odjeća; 16 01 Stara vozila iz različitih sredstava transporta (uključujući mašine koje rade pored puta) i otpadi nastali oslobađanjem od starih vozila i od održavanja vozila (osim 13, 14, 16 06 i 16 08); 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev 15 01).	JKP „RAD - SPREČA“
Auto-mehaničarske radnje, auto-servisi i auto-perionice	1	12 01 Otpad od oblikovanja, fizičke i mehaničke površinske obrade metala i plastike; 13 01 Otpadna hidraulična ulja; 13 02 Otpadna motorna ulja, ulja za menjače i podmazivanje; 13 05 Sadržaj separatora ulje/voda; 13 07 Otpad od tečnih goriva; 15 01 Ambalaža (uključujući posebno sakupljenu ambalažu u komunalnom otpadu); 15 02 Apsorbenti, materijali za filtere, krpe za brisanje i zaštitna odjeća; 16 01 Stara vozila iz različitih sredstava transporta (uključujući mašine koje rade pored puta) i otpadi	JKP „RAD - SPREČA“

		nastali oslobađanjem od starih vozila i od održavanja vozila (osim 13, 14, 16 06 i 16 08); 16 06 Baterije i akumulatori; 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev 15 01).	
Poljoprivredne apoteke i proizvodnja stočne hrane	2	02 03 Otpadi od pripreme i prerade voća, povrća, žitarica, jestivih ulja, kakao, kafe, čaja i duvana; proizvodnja konzervisane hrane; prerada duvana; proizvodnja kvasca i ekstrakta kvasca; priprema i fermentacija melase; 13 05 sadržaj separatora ulje/voda; 15 01 Ambalaža (uključujući posebno sakupljenu ambalažu u komunalnom otpadu); 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev 15 01).	JKP „RAD - SPREČA“
Vulkanizerske radnje	1	15 02 Apsorbenti, materijali za filtere, krpe za brisanje i zaštitna odjeća; 16 01 Stara vozila iz različitih sredstava transporta (uključujući mašine koje rade pored puta) i otpadi nastali oslobađanjem od starih vozila i od održavanja vozila (izuzev 13,14, 16 06 i 16 08).	JKP „RAD - SPREČA“
Ugostiteljske radnje - kafe, kafe bar, diskokteka, noćni klub	3	02 03 Otpadi od pripreme i prerade voća, povrća, žitarica, jestivih ulja, kakao, kafe, čaja i duvana; proizvodnja konzervisane hrane; prerada duvana; proizvodnja kvasca i ekstrakta kvasca; priprema i fermentacija melase; 15 01 Ambalaža (uključujući posebno sakupljenu ambalažu u komunalnom otpadu); 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev 15 01).	JKP „RAD - SPREČA“
Ugostiteljske radnje – restorani, picerije, poslastičarnice, pekare, objekti brze hrane	2	02 02 Otpad od pripreme i obrade mesa, ribe i druge hrane životinjskog porijekla; 02 03 Otpadi od pripreme i prerade voća, povrća, žitarica, jestivih ulja, kakao, kafe, čaja i duvana; proizvodnja konzervisane hrane; prerada duvana; proizvodnja kvasca i ekstrakta kvasca; priprema i fermentacija melase; 02 06 Otpadi od industrije peciva i konditorske industrije; 13 05 sadržaj separatora ulje/voda; 15 01 Ambalaža (uključujući posebno sakupljenu ambalažu u komunalnom otpadu); 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev 15 01).	JKP „RAD - SPREČA“
Prerada drveta, stolarske i tapetarske radnje	3	03 01 Otpadi od prerade drveta i proizvodnje panela i namještaja; 13 02 Otpadna motorna ulja, ulja za mjenjače i podmazivanje; 20 03 Ostali opštinski otpad.	JKP „RAD - SPREČA“

6.2. POSTOJEĆI KAPACITETI ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA

Kao i u većini opština u RS, upravljanje otpadom na području opštine Osmaci predstavlja ozbiljan problem. Na području opštine postoji nekoliko divljih deponija različite veličine i lokacije. **Komunalnom djelatnošću na području opštine bavi se JKP "Rad-Spreča" Osmaci.** Trenutna angažovanost ovog preduzeća je skromnog kapaciteta i ono se bavi vodosnabdijevanjem i odvozom otpada.

Količina čvrstog otpada iz domaćinstva i komercijalnog sektora stalno raste i isti se bez odvajanja sekundarnih sirovina odlaže na regionalnu sanitarnu deponiju. Odvozom otpada nisu obuhvaćena sva naseljena mjesta na području opštine, nego samo naseljena mjesta većeg centraliteta (Osmaci, Caparde i dr). U toku 2008. godine bilo je svega 92 korisnika usluga odvoza otpada, a u 2009. godini broj korisnika usluga se povećao na 112.

Prema podacima komunalnog preduzeća, tokom 2019. god. prikupljeno je 617,54 tona otpada, 2020. godine je prikupljeno 621,20 tona, a 2021. godine je prikupljeno 643,96 tona otpada. Sav otpad je odvezen na regionalnu sanitarnu deponiju "Crni Vrh".

Informacije dobivene od JKP-a "Rad-Spreča" na osnovu broja pređenih kilometara vozila za otpad u toku jedne smjene i obuhvaćenosti odvozom otpada:

- JKP „Rad-Spreča” raspolaže sa jednim vozilom za odvoz otpada marke Reno, nadogradnja mali faun. Zapremina kamiona je 9 m³, a maksimalna težina je 3 tone. Prosjek mase po jednoj turi je oko 2,2 tone, sabijenost je 33%. Na sakupljanju otpada rade tri radnika. Odvoz otpada se vrši 4 dana u sedmici. Jedna posada u toku jedne smjene prosječno pređe 115 km. Ponedjeljak, utorak i petak se otpad odvozi 2 puta na deponiju, a srijedom najčešće samo jednom. U prosjeku bude oko 300 – 350 stajanja u toku jednog dana.
- Oko 150 domaćinstava nije obuhvaćeno odvozom otpada, jedan dio tih domaćinstava živi van opštine, tako da ih rijetko zatičemo na njihovoj kućnoj adresi. Mali broj ih je koji tu žive a nisu registrovani. Glavni razlog je nedostatak posuda – kanti. U jednom naseljenom mjestu živi samo 5 domaćinstava, jedno od naselja je poprilično udaljeno i ima neuređenu infrastrukturu.
- Trenutno su uključena 1193 domaćinstva u redovan odvoz otpada, a 534 domaćinstva nije obuhvaćeno odvozom otpada, ovde treba napomenuti da neka od ovih domaćinstava žive u inostranstvu ili na području drugih opština u Bosni i Hercegovini.

Tabela 12. Mjesečna cijena odvoza otpada

RED. BR.	SUBJEKT	CIJENA BEZ PDV-A (KM)	PDV	UKUPNA CIJENA (KM)
1.	Porodične kuće dva ili više članova	5,983	1,02	7,00
2.	Porodične kuće sa jednim članom	3,42	0,58	4,00
3.	Frizerski saloni	12,82	2,18	15,00
4.	Pravna lica samostalni preduzetnici	21,37	3,63	25,00
5.	Ustanove i institucije do 50 m ² prostora	21,37	3,63	25,00
6.	Ustanove i institucije preko 50 m ² prostora	34,19	5,82	40,00
7.	Pravna lica registrovana kao DOO	34,19	5,82	40,00

6.2.1. Program odvoza kabastog i građevinskog otpada

Na području opštine Osmaci ne postoji program odvoza kabastog i građevinskog otpada. Kabasti otpad se sapljuje ili odlaže na divlje deponije. Građevinski otpad se koristi za nasipanje puteva ili se odlaže na divlje deponije.

6.3. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA UPRAVLJANJE KOMUNALNIM OTPADOM

6.3.1. Regionalna deponija "Crni vrh", Zvornik

Regija koju čine opštine Kalesija, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Sapna, Šekovići, Milići, Osmaci i grad Zvornik, 2009. godine osnovale su međuopštinsko vijeće i ušle u II Projekat upravljanja otpadom. Aktivnosti su otpočele po registraciji Javnog preduzeća Regionalna deponija 03.02.2010. godine, koje preuzima na sebe realizaciju projekta izgradnje regionalne sanitarne deponije i njeno upravljanje u radu. Učešće u osnivačkom kapitalu preduzeća određen je na osnovu broja stanovnika i udjeli iznose:

- Grad Zvornik 29 %
- Opština Kalesija 18 %
- Opština Bratunac 12%
- Opština Srebrenica 11 %
- Opština Vlasenica 10 %
- Opština Sapna 7 %
- Opština Milići 5 %
- Opština Šekovići 5 %
- Opština Osmaci 3 %

Slika 3. Opštine koje koriste usluge regionalne deponije

Skupštinu Javnog preduzeća čine gradonačelnik Grada Zvornika/ načelnici opština ili ovlaštena lica ispred svake od opština osnivača. Svaki član Skupštine Javnog preduzeća ima pravo glasa srazmjerno svom udjelu. Odluke se donose sa 51 % ukupnih udjela glasova.

Svaka od opština osnivača daje po jednog predstavnika u Nadzorni odbor. Odluke se donose većinom glasova pri čemu svaki član Nadzornog odbora ima jedan glas. Na osnovu odluke Skupštine preduzeća broj S-VIII-18/14 od 17.06.2014.godine a rješenjem Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 059-0-Reg-14-000 564 od 23.09.2014. godine upisano je osnivanje dijela društva tj. Poslovna jedinica Deponija Crni Vrh Osmaci, Caparde. Sjedište Preduzeća je u Ulici Svetog Save bb u Zvorniku.

6.3.2. Selektivno odlaganje otpada

Na području opštine Osmaci ne postoji nikakvo selektivno sakupljanje otpada (krupnog, građevinskog, specijalnog, opasnog i dr).

6.4. FINANSIRANJE SISTEMA UPRAVLJANJA OTPADOM

Sistem upravljanja otpadom se finansira od usluga koje se vrše građanima. Razliku sredstava obezbjeđuje Opština redovnim grantom.

6.4.1. Budžet JKP-a "Rad-Spreča" Osmaci

Tabela se odnosi na organizaciju jedinicu Odvoz otpada, te predstavlja samo prihode i rashode koji se odnose na odvoz otpada. Prihodi su se temeljili na odvozu otpada od fizičkih i pravnih lica, kao i od granta SO-e Osmaci koji doprinosi da se smanji negativna razlika u cijeni koja je velika i pored granta. Rashodi također predstavljaju samo organizacijonu jedinicu odvoza otpada sa teritorije opštine Osmaci.

Tabela 13. Bilans poslovnog uspjeha JKP „Rad-Spreča“ Osmaci

PRIHODI	2021.	2020.
1. Prihod od odvoza otpada:	84.785,11	80.012,97
1.1. Prihod odvoz otpada domaćinstva	70.325,11	66.512,97
1.2. Prihod odvoz otpada pravna lica	14.460,00	13.500,00
2. Ostali prihod (grant SO-e Osmaci) ⁶	31.500,00	31.500,00
Ukupno prihod:	116.285,11	111.512,97
RASHODI	2021.	2020.
1. Troškovi zarad i naknada zarada ⁷	103.008,50	91.374,40
2. Troškovi goriva i maziva	11.097,90	13.134,05
3. Troškovi deponovanja otpada	24.565,32	24.219,78
4. Ostali troškovi	5.356,00	5.425,00
5. Ukupno rashodi:	144.027,72	134.153,23
Poslovni rezultat:	(27.742,61)	(26.640,26)

⁶ Grant se odnosi na organizacijonu jedinicu Odvoz otpada, i iznosi 70% iznosa ukupnog davanja za grant SO-e Osmaci koji je 45.000,00 KM

⁷ Troškovi zarada i naknada zarada se odnose na 70% ukupnog iznosa zarada za navedenu godinu, što predstavlja da je 70% vremena utrošeno na odvoz otpada.

INFORMISANJE JAVNOSTI

7. INFORMISANJE JAVNOSTI

7.1 INFORMISANJE GRAĐANA O PRUŽENIM USLUGAMA

Prema Odluci o komunalnom redu na području opštine Osmaci davalac usluge je dužan, putem sredstava javnog informisanja ili na drugi pogodan način, upoznati sve korisnike sa vremenom i načinom odvoza otpada. Pored toga, podnosi godišnji izveštaj o radu Skupštini opštine. Bolja informisanost građana o sistemu upravljanja otpadom, svojim pravima i obavezama mogla bi se postići štampanjem i distribuisanjem obavještenja uz izdate račune i uvođenjem tzv. zelene linije.

Programi podizanja svijesti

U okviru studije “Rješavanje problema komunalnog čvrstog otpada u opštinama sjeveroistočne Bosne i Hercegovine“ koja je vršena još 2006/07 godine, sprovedena je edukacija predstavnika lokalne samouprave i seoskog stanovništva o pitanju upravljanja otpadom, te su štampane publikacije o istom i distribuisane po mjesnim zajednicama.

Strategijom integrisanog razvoja opštine Osmaci, dalje su predviđeni programi Podizanja javne svijesti građana o zaštiti životne sredine kroz primarnu selekciju otpada i Edukaciju stanovništva i školske djece o pravilnom odlaganju otpada. U skladu sa njima su i ovde predviđene mere.

Analiza i zaključci

Da bi se dostigli postavljeni ciljevi unapređenja zaštite životne sredine i obezbjeđivanja održivog razvoja, neophodno je uspostaviti redovne kanale komunikacije preko kojih bi se svi zainteresovani obavještavali o svojim pravima, obavezama i mogućnostima učešća u donošenju odluka o svim relevantnim pitanjima, pa i o upravljanju otpadom. Pri tome treba voditi računa da se informacije učine dostupnim svim kategorijama građana (žene, mladi, stari, nepismeni i dr) kako bi se uticalo na njihove kulturne obrasce, stavove i navike, te obezbedila uključenost i podrška za nove programe i procese. Tu ključnu ulogu imaju organizacije civilnog društva i niži organi vlasti lokalne samouprave koji u neposrednom kontaktu sa građanima mogu najbolje ispitati njihove potrebe i očekivanja kojima se moraju prilagoditi planirane mjere, ako se žele izbjeći otpori i obezbijediti održivost istih. Održavanje sastanaka Savjeta mjesnih zajednica i zborovi građana mogu biti jedan od načina realizacije.

TEMELJNA NAČELA I OPŠTI POSTUPCI
UPRAVLJANJA OTPADOM

8. TEMELJNA NAČELA I OPŠTI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM

Plan upravljanja otpadom odnosi se na uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom i usvajanja prioriteta u praksi, obuhvata načine postupanja sa otpadom i predlaže aktivnosti koje zainteresovane strane treba da preduzmu da bi se na lokalnom nivou dostigla vizija i ciljevi koji su postavljeni u Strategiji upravljanja otpadom RS (2016 -2025). To zahtijeva koordiniranu akciju više različitih učesnika – lokalnih vlasti, domaćinstava, preduzeća, privatnog sektora, nevladinih organizacija i pojedinaca.

Pri tome lokalne vlasti imaju centralnu ulogu u planiranju i stvaranju održivog sistema upravljanja otpadom i mogu biti nositelj niza aktivnosti na poboljšanju trenutnog stanja prikupljanja komunalnog otpada, uvođenja sistema odvojenog prikupljanja otpada, uklanjanja divljih odlagališta, te edukaciji građana i privrednika. Sve ove aktivnosti se moraju provoditi u uskoj saradnji sa JKP „Rad-Spreča“ kao nosiocem aktivnosti na upravljanju otpadom na prostoru opštine. Osnovni cilj Plana je da se kroz pregled postojećih podataka o otpadu ostvare neophodne pretpostavke za dalje unapređenje upravljanja otpadom na području opštine, kao i minimizacija uticaja otpada na životnu sredinu i povećanje efikasnosti korišćenja resursa na datom prostoru.

8.1. PLANSKO RAZDOBLJE

Proces planiranja je periodični proces čija je svrha analiza postignutog i planiranje poboljšanja pojedinih komponenti sistema. Planirane aktivnosti se realizuju prema utvrđenoj dinamici uz sistematsko praćenje implementacije postavljenih ciljeva.

Plan upravljanja otpadom na području opštine obuhvata razdoblje 2022-2027. godine za koji period će biti definisane aktivnosti na uspostavi i radu integralnog sistema upravljanja čvrstim otpadom.

8.2. PRIORITETI UPRAVLJANJA OTPADOM

Upravljanje otpadom predstavlja provođenje propisanih mjera za postupanje otpadom u okviru sakupljanja, transporta, skladištenja, tretmana, i odlaganja otpada, uključujući i nadzor nad tim aktivnostima i brigu o postrojenjima za upravljanje otpadom poslije zatvaranja. Ovaj Plan urađen je u skladu Republičkim planom a u skladu sa članom 18. Zakona o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 111/13,106/15 i 16/18).

Radi postizanja cilja i pravovremenog sprečavanja zagađivanja i smanjenja posljedica po zdravlje ljudi i životnu sredinu, upravljanjem otpadom se treba postići:

- a) smanjenje opasnih karakteristika otpada na minimum,
- b) smanjenje nastalog otpada po količini, posebno uzimajući u obzir tokove otpada,
- c) tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovinskog materijala iz njega,
- d) spaljivanja ili odlaganja na deponije na ekološki način onih vrsta otpada koje ne podliježu povratu komponenti, ponovnoj upotrebi ili proizvodnji energije.

Za utvrđivanja prioritarnog načina postupanja s otpadom potrebno je uzeti u obzir:

- a) ekološke benefite,

- b) tehničku izvodljivost za korišćenje najbolje raspoložive tehnologije,
- c) ekonomsku izvodljivost.

Upravljanje otpadom treba vršiti tako da se preduzmu sve neophodne mjere koje osiguravaju tretman i odlaganje otpada bez ugrožavanja zdravlja ljudi i bez stvaranja štete ili prouzrokovanja značajnog rizika po prirodu, a naročito:

- a) bez rizika po vode, zrak, tlo, životinje i biljke,
- b) bez stvaranja smetnji putem buke ili mirisa,
- c) bez štetnog utjecaja po prirodu ili mjesta koja su od posebnog interesa.

8.3. OSNOVNA NAČELA UPRAVLJANJA OTPADOM

Izrada ovog Plana samo je jedan, ali veoma važan korak, u nizu mjera koje je potrebno sprovesti da bi se riješili problemi i uspostavio sistem upravljanja otpadom koji će povoljno uticati na čitav niz aspekata potrebnih za podizanje standarda života (zaštita životne sredine i zdravlja ljudi, poboljšanje ambijentalnih vrijednosti prostora, ekonomski aspekt i dr.). Izrada ovog Plana upravljanja otpadom temelji se na postizanju što većeg stepena usklađenosti sa temeljnim načelima sadržanim u Zakonu o upravljanju otpadom RS.

- **prevencija:** izbjegavanje nastajanja otpada ili smanjivanje količine i štetnosti nastalog otpada kako bi se smanjio rizik po zdravlje ljudi i izbjeglo onečišćenje životne sredine,
- **mjere opreznosti:** sprečavanje opasnosti ili štete po životnu sredinu koje uzrokuje otpad,
- **odgovornost proizvođača otpada:** proizvođač je odgovoran za odabir najprihvatljivijeg ekološkog rješenja prema osobinama proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući životni ciklus proizvoda i korišćenje najbolje raspoložive tehnologije,
- **princip "zagađivač plaća":** proizvođač ili vlasnik otpada snosi sve troškove prevencije, tretmana i odlaganja otpada, uključujući brigu nakon upotrebe i monitoring. On je i finansijski odgovoran za preventivne i sanacijske mjere uslijed šteta po životnu sredinu koje je prouzročio ili će ih najvjerojatnije prouzrokovati,
- **blizina:** tretman ili odlaganje otpada treba se obavljati u najbližem odgovarajućem postrojenju ili lokaciji, uzimajući u obzir ekološku i ekonomsku profitabilnost,
- **regionalnost:** razvitak tretmana otpada i izgradnja objekata za njegovo odlaganje treba se obavljati na način da se zadovolje potreba regije i omogući samoodrživost izgrađenih objekata. Primjena načela regionalnosti zavisi od lokalnih uslova i okolnosti, te podrazumijeva i uključivanje transfer stanica ukoliko postoje značajnije udaljenosti od mjesta nastajanja otpada do izabrane lokacije za deponiju.

Prevenција nastanka otpada je prioritet u djelovanju svakog cjelovitog održivog sistema upravljanja otpadom. Ona se postiže kroz izbjegavanje nastanka otpada.

Kako bi se mjere prevencije nastajanja otpada mogle učinkovito provesti, potrebno je kreirati određene preduvjete kojima će se:

- Smanjiti proizvodnja otpada i postići bolje iskorišćenje i zaštita resursa,
- Smanjiti količine otpada za odlaganje,
- Umanjili rizici od otpada na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Prevenција nastajanja otpada svakako je najpoželjnija metoda za rješavanje problema upravljanja otpadom. Ona podrazumijeva implementaciju mjera kao što su: edukacija i rad s javnošću i promocija principa održive potrošnje i čistije proizvodnje u privredi i uslužnim djelatnostima.

Veoma je važno raditi na smanjenju količina otpada, jer će to rezultirati i smanjivanjem potreba za sakupljanjem, zbrinjavanjem otpada, te smanjivanjem pritisaka na životnu sredinu. Nastajanje otpada se ne može potpuno spriječiti, međutim, mogu se poduzeti određene aktivnosti na smanjenju količina proizvedenog otpada. Za otpad koji nastane iznimno je važno raditi na njegovom sortiranju i recikliranju.

ANALIZA PROBLEMA, PREPORUKE I ZAKLJUČCI

9. ANALIZA PROBLEMA, PREPORUKE I ZAKLJUČCI

9.1. ANALIZA PROBLEMA

9.1.1. Institucionalni problemi

Sa aspekta institucionalnog uređenja nema određenih problema kada je riječ o upravljanju otpadom. Formirano je komunalno preduzeće kojem je povjereno uvođenje sistema prikupljanja i odvoza otpada i koje na adekvatan način ispunjava svoje obaveze.

Saradnja komunalnog preduzeća i komunalne policije na rješavanju problema zbrinjavanja komunalnog otpada je na dosta dobrom nivou ali se može dodatno unaprijediti.

Institucionalno su neriješena pitanja upravljanja specijalnim otpadom kojeg na području opštine ima i za čiju sudbinu se uglavnom ne zna ili završava u komunalnom otpadu. Rješenja za zbrinjavanje ovakvog otpada trebaju doći sa višeg nivoa, a Opština će učestvovati u svim inicijativama koje se ponude.

9.1.2. Infrastrukturni problemi

Poznato je da su infrastrukturni problemi naslijeđeni jer je zatečena građevinska i druga infrastruktura bila dovoljna za raniji stepen razvoja društva, ali ne i za sadašnji. Sad se pokazuje da objekti i uređaji komunalne infrastrukture postaju usko grlo u rješavanju ljudske potrebe upravljanja komunalnim otpadom. Za rješavanje zatečenih infrastrukturnih problema potrebna su značajna finansijska sredstva, koja se ne mogu obezbijediti u narednom dugoročnom periodu, pa je iz tog razloga ovaj Plan prilagođen zatečenoj infrastrukturi na području opštine.

Kao ključni problemi mogu se navesti:

- Zastarjela oprema i nedovoljan broj vozila kojim se trenutno obavljaju usluge sakupljanja otpada,
- Nedovoljan broj kontejnera i kanti,
- Ne postoji sistem odvojenog prikupljanja specijalnog otpada tako da se opasni otpad iz domaćinstva, kabasti otpad i elektronički otpad zajedno sa ostalim komunalnim otpadom odvozi na deponiju,
- Nepostojanje zelenih ostrva,
- Neposjedovanje opreme za prethodnu obradu odvojeno prikupljenog otpada,

Zbog loše terenske konfiguracije i uskih puteva i ulica nije omogućen dolazak postojećim specijalnim vozilima za prikupljanje otpada u svako naseljno mjesto. Postoji potreba za manjim namjenskim novim vozilom za prikupljanje otpada kako bi se poboljšala sadašnja usluga i radilo na proširenju obuhvata uslugom. Takođe, postoji i potreba za nabavku određenog broja kontejnera i kanti te izrada niša za kontejnere.

Radi pokretanja aktivnosti na selektivnom prikupljanju otpada i reciklaži neophodno je nabaviti dodatni broj kontejnera u bojama te formirati zelene otoke, kao i nabaviti opremu za prethodnu obradu otpada. Osim toga, reciklaža može imati svoje finansijske koristi za komunalno preduzeće a time se i čuvaju prirodni resursi i životna sredina.

Još jedan od problema jeste prisutnost određenog broja divljih deponija koje nastaju zbog ilegalnog odlaganja komunalnog otpada od strane domaćinstava koja nisu uključena u redovan odvoz otpada. Dodatni problem predstavlja ilegalno odlaganje građevinskog, kabastog i specijalnog otpada.

9.1.3. Pravni problemi

U pogledu donošenja propisa kojima se tretira ova oblast, može se reći da je ona adekvatno uređena od entitetskog ka opštinskom nivou međutim implementacija izostaje. Naime, u planskom periodu neophodno je završiti realizaciju projekta "Sanacija i zatvaranje deponije komunalnog otpada Opštine Osmaci" za koji je izrađen Glavni projekat.

Kada je riječ o planskim i strateškim dokumentima, mali broj mjera iz Republičke strategije upravljanja otpadom je moguće realizovati na nivou opštine zbog nedostatka nadležnosti. Moguće je realizovati projekte koji će doprinijeti postizanju cilja uklanjanja divljih deponija, stvaranju uslova za pružanje kvalitetnijih usluga i uvođenje sistema selektivnog prikupljanja otpada ulaganjem u komunalnu infrastrukturu te podizanjem javne svijesti.

9.1.4. Deponija i problemi na deponiji

Javni operater za upravljanje otpadom na području opštine Osmaci JKP „Rad Spreča“ koristi usluge Regionalne deponije "Crni Vrh-sjever" i osim finansijskih nema drugih problema.

9.1.5. Divlje deponije

Na području opštine Osmaci postoji jedna veća divlja deponija za koju je urađen plan rehabilitacije i manji broj divljih deponija, uglavnom je to građevinski otpad, jer nemamo deponiju građ. otpada.

9.1.6. Sortirnica otpada

Na području opštine Osmaci ne postoji nijedna sortirnica otpada.

9.1.7. Finansijski problemi

JKP „Rad-Spreča“ ima veliki problem sa održivim finansijskim poslovanjem, jer se finansira od prihoda za pružene usluga, a cijena za odvoz i deponovanje komunalnog otpada nije formirana na osnovu stvarnih ekonomskih troškova tih usluga. Ovaj problem je posebno izražen od momenta kada se počeo komunalni otpad deponovati na sanitarnu deponiju uz uvođenje plaćanja prema količini odloženog otpada. JKP „Rad-Spreča“ je dobilo dodatne troškova, što nie pratilo povećanje cijene odvoza otpada.

Održivo upravljanje otpadom iz dana u dan postaje sve zahtjevnije i skuplje i zato se mora razmišljati o primejni održivog modela finansiranja. Novi model finansiranja bi podrazumjevaio poštivanje principa zagađivač plaća ili uvođenje plaćanja prema količini predanog komunalnog otpada. Treba formirati cijenu tako da standard za jedno domaćinstvo bude kanta od 120 litara i da se odvoz vrši jendom sedmično. Za domaćinstva koja imaju više otpada ona bi mogla zadužiti kantu od 240 litara, a cijena bi

bila dupla. Da ovakav način naplate otpada ne bi predstavljao problem građanima i privrednim subjektima istovremeno im se morala dati mogućnost da količine komunalnog otpada svedu na minimum odvajanjem sekundarnih sirovina na zelenim otocima i kompostiranjem organskog otpada. Za one građane koji bi vršili primarnu selekciju otpada i kompostirali cijena bi trebala ostati na sadašnjem nivou ili se smanjiti, a za one koji ne žele to da rade bi došlo do poskupljenja cijene odvoza otpada i to u skladu sa njihovim količinama.

Sve dok se ne uvede ovakav način naplate komunalnog otpada Opština će morati preuzimati dio troškova za upravljanje otpadom. Ovakav način prividnog održivog poslovanja JKP nije popularan u svijetu, jer građani žive u zabludi da je cijena koju oni plaćaju dovoljna za pokrivanje troška prikupljanja, transporta i deponovanja otpada i ne podstiče ih da smanje količine svog otpada. Dodatno predstavlja problem, jer se troše budžetka sredstva koja bi se mogla mnogo bolje iskoristiti.

Trenutno je u redovan odvoz otpada uključeno 84% domaćinstava. Veoma važno raditi na uključivanju svih domaćinstava u redovan odvoz otpada. Naplativost usluge odvoza otpada je 90%. Važno je raditi na povećanju naplativost.

Opština nije izdvajala značajnija sredstva za rad NVO i projekte iz oblasti zaštite životne sredine, odnosno projekte upravljanja otpadom.

9.1.8. Otpad za koji nije nadležna Opština

Opština Osmaci je nadležna samo za sakupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada. Međutim, često se dešava da ostale vrste otpada, kao što je medicinski, hemijski, klionički otpad i druge vrste opasnog otpada završe u miješanom otpadu. Opasni otpad se uglavnom ne izdvaja od miješanog otpada u domaćinstvu, a često ni u privrednim subjektima, tako da većina tog otpada završi u miješanom otpadu, a samim tim i na deponiji. Zbog toga je neophodno posebnu pažnju posvetiti rješavanju ovog problema i da se odgovornost za upravljanje ovim vrstama otpada prenese na nadležne institucije, operatere ili firme.

9.1.9. Javna svijest i rad sa NVO i medijima

Svijest zajednice o važnosti postupanja sa otpadom na životnu okolinu je sve izraženija, ali bi bilo od koristi kvalitetno obraditi ekološki prihvatljiv način ponašanja u obrazovnom sistemu. Građani vrlo često nisu svjesni koliko neadekvatno odlaganje otpada utiče na zdravlje njih samih. Potrebno je stalno raditi na pitanju podizanja javne svijesti građana i obuhvatiti sva domaćinstva uslugama odvoza otpada. Neophodno je uraditi kvalitetnu strategiju podizanja javne svijesti na nivou opštine, komunalnih preduzeća, školskih ustanova, nevladinih organizacija, mjesnih zajednica i informisanosti građana iz oblasti upravljanja otpadom, potreban je angažman većeg broja obrazovanog kadra iz ove oblasti, a što iziskuje određena finansijska sredstva. Kroz kampanje organizovati tribine, okrugle stolove i radionice sa temama o komunalnom otpadu i uticaju otpada na ljudsko zdravlje i mogućnosti izdvajanja korisnih komponenti iz otpada. Opština nije izdvajala značajnija sredstva za rad NVO i projekte iz oblasti zaštite životne sredine, odnosno projekte upravljanja otpadom.

9.2. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Da bi JKP „Rad-Spreča“ imalo održivo finansijsko poslovanje, mora se raditi na poštivanju principa zagađivač plaća što podrazumijeva uvođenju plaćanja odvoza otpada prema količini po stvarnoj ekonomskoj cijeni.

Veoma je važno raditi na uključivanju svih domaćinstava u redovan odvoz otpada i povećanju naplativosti ove komunalne usluge.

Da bi se građanima omogućilo da veliki dio svog komunalnog otpada besplatno odlože neophodno je raditi na određivanju lokacija i uređenju zelenih ostrva u svim većim naseljima.

Pošto opština Osmaci ima individualno stanovanje (kuće sa okućnicom) idealan način za zbrinjavanje organskog otpada, kojeg ima preko 30%, je njegovo kompostiranje u dvorištima. Edukacijom stanovništva i vođenjem kompostiranja postigli bi se značajni rezultati u smanjenju količine otpada samim tim i troškova za deponovanje.

U cilju smanjenja divljih deponija, neophodno je građanima ponuditi uslugu odvoza kabastog otpada i građevinskog otpada, uz nadoknadu.

Veoma je važno raditi na informisanju i edukaciji stanovništva i uvođenju redovnog nadzora komunalne policije.

Preduslov za uvođenje novog načina upravljanja otpadom je i adekvatna opremljenost ljudskim i materijalnim resursima JKP „Rad-Spreča“. Obavezno treba planirati dodatno opremanje JKP vozilom za selektovani otpad, te posudama za selekciju otpada (kontejneri, kante, vreće i sl.)

STRATEŠKI, OPERATIVNI CIJEVI I VREMENSKI
PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU
OPŠTINE OSMACI, ZA PERIOD 2022 – 2027

10. STRATEŠKI, OPERATIVNI CILJEVI I VREMENSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU OPŠTINE ZA PERIOD 2022 – 2027

Nakon provedene analize i utvrđivanja trenutnog stanja po pitanju upravljanja otpadom na području opštine Osmaci, stekli su se uslovi za određivanje adekvatnih ciljeva i mjera koji će dovesti do poboljšanja u odnosu na trenutnu situaciju i ispunjenja ciljeva u narednom planskom periodu.

Ograničenja za šire djelovanje su postavljena nadležnostima Opštine u ovoj oblasti. Bez obzira na ograničene nadležnosti, Opština može biti nositelj niza aktivnosti na poboljšanju trenutnog načina prikupljanja komunalnog otpada, uvođenju sistema odvojenog prikupljanja otpada, uklanjanja divljih deponija, te edukaciji građana i privrednika.

Sve ove aktivnosti se trebaju provoditi u uskoj saradnji sa JKP "Rad-Spreča" kao nosiocem aktivnosti na upravljanju otpadom na području opštine Osmaci. Paralelno sa aktivnostima za koje je Opština nadležna, potrebno je jačati saradnju sa nadležnim organima na višim nivoima vlasti, definisati uočene probleme i tražiti zajednička rješenja.

Na osnovu toga se ovim planom postavljaju sljedeći strateški ciljevi, koji su prikazani u tabeli 14.

Tabela 14. Strateški ciljevi i mjere za planski period

OZNAKA CILJA I MJERE	STRATEŠKI CILJEVI / MJERE
SC1	Smanjenje rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi usljed prikupljanja i odlaganja otpada
M 1.1	Uvođenje plaćanja odvoza otpada prema količini
M 1.2	Spriječiti nastanak divljih deponija
SC2	Unapređenje infrastrukture za integralno upravljanje otpadom
M 2.1	Unaprijediti infrastrukturu koja će moći pratiti implementaciju PUO
SC3	Smanjenje količina otpada za finalno odlaganje/zbrinjavanje uz efikasnije korišćenje resursa
M 3.1	Uspostaviti sistem razdvajanja i plasmana ambalažnog otpada u domaćinstvima, privrednim subjektima i javnim ustanovama
M 3.2	Uspostaviti sistem upravljanja krupnim otpadom
M 3.3	Uspostaviti sistem za decentralizovano kompostiranje organskog otpada
SC4	Podizanje javne svijesti stanovništva o problematici upravljanja otpadom
M 4.1	Provesti projekte podizanja javne svijesti i informisanja građana

AKCIONI PLAN

11. AKCIONI PLAN

Na osnovu Strateških ciljeva i mjera iz tabele 14. daje se Akcioni plan koji se sastoji od mjera i aktivnosti koje je potrebno realizovati kako bi se postigli strateški ciljevi.

Tabela 15. Opis mjera i aktivnosti za planski period

MJERE	AKTIVNOSTI	ROK IZVRŠENJA	IZVOR SREDSTAVA
STRATEŠKI CILJ 1: Smanjenje rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi usljed prikupljanja i odlaganja otpada			
M 1.1. Uvođenje plaćanja odvoza otpada prema količini	Izrada analize opravdanosti uvođenja plaćanja odvoza otpada prema količini	2022.	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“
	Prezentacija analize i prijedloga novog načina naplate odvoza otpada Opštinskom vijeću	2022.	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“
M1.2 Spriječiti nastanak divljih deponija	Uklanjanje nelegalnih odlagališta otpada i saniranje područja na kojem su se nalazila	2023 2025 2027 3 3 3	Opština i Donatori 5.000 KM/god
	Postavljanje znakova zabrane odlaganja otpada, inspeksijski nadzor i kažnjavanje	kontinuirano	Opština i Donatori 500 KM/god
STRATEŠKI CILJ 2: Unapređenje infrastrukture za integralno upravljanje otpadom			
M2.1 Unaprijediti infrastrukturu koja će moći pratiti implementaciju PUO	Nabavka specijalnog vozila za prikupljanje i transport selektovanog otpada (1 vozilo)	2025.	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 50.000,00 KM
	Nabavka kanti do 120 l za miješani otpad za individualna domaćinstva (50 kom/ god x 50,00 KM)	50 kom/god	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 12.500,00 KM
	Nabavka kanti od 240 litara za miješani otpad (30 x 70 KM)	30 kom/god	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 12.100,00 KM
	Nabavka normiranih kontejnera 1100 l za miješani otpad (5 kom/god x 500,00 KM)	5 kom/god	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 12.500,00 KM
STRATEŠKI CILJ 3: Smanjenje količina otpada za finalno odlaganje/zbrinjavanje uz efikasnije korištenje resursa			
M3.1 Uspostaviti sistem razdvajanja i plasmana ambalažnog otpada u domaćinstvima, privrednim subjektima i javnim ustanovama	Izrada studije opravdanosti razdvajanja sekundarnih sirovina	2022.	Opština Osmaci
	Pilot projekat: decentralizovano kompostiranje u domaćinstvima za određen broj domaćinstava	2022.	Centar za ekologiju i energiju Tuzla, Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“ 10.000,00 KM
	Nabavka kanti od 240 l za ambalažni otpad (papir i plastiku) (50 kom/ god x 70,00 KM)	50 kom/god	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 17.500,00 KM
	Nabavka tipskih kontejnera za abalažni otpad za zelena ostrva (staklo, plastika, papir) i uređenje prostora zelenih ostrva. (5 ostrva x 4.000,00 KM)	2023- 2027. kontinuirano	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 20.000,00 KM

	Uređenje lokacija za postavljanje zelenih ostrva (5x2.000 KM)	2023- 2027.	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 10.000,00 KM
	Urediti enterijer i prilagoditi ga novim potrebama za odvajanje i pakovanje ambalažnog otpada	kontinuirano	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 5.000,00 KM
	Nabavka opreme za pakovanje (baliranje) ambalažnog otpada	kontinuirano	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori 20.000,00 KM
	Edukacija radnika angažovanih na poslovima selekcije otpada	kontinuirano	JKP „Rad-Spreča“
M3.2 Uspostaviti sistem upravljanja krupnim otpadom	Uvođenje novog načina za preuzimanje i zbrinjavanje krupnog i građevinskog otpada (uz naplatu)	kontinuirano	JKP „Rad-Spreča“
	Informisanje građana o vrstama krupnog otpada koji se preuzima i o planu odvoza tog otpada na web stranici, slanje plana odvoza uz račun početkom godine ili info na poleđini računa	kontinuirano	JKP „Rad-Spreča“
	Organizovano preuzimanje krupnog otpada prema usvojenom planu	kontinuirano	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“
M3.3 Uspostaviti sistem za decentralizirano kompostiranje organskog otpada	Uvođenje, podrška i širenje decentralnog kompostiranja organskog otpada (edukacija, podjela kompostera, alata, vodiča za kompostiranje itd.)	2023 2025 2027 10% 20% 30%	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“, Donatori i NVO 10.000 KM/god
STRATEŠKI CILJ 4: Podizanje javne svijesti stanovništva o problematici upravljanja otpadom			
M4.1 Provesti projekte podizanja javne svijesti i informisanja građana	Izrada promotivnog materijala (informativni leci, brošure, kalendari, naljepnice, itd)	kontinuirano	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“, Donatori i NVO 2.000,00 KM
	Formiranje i redovno ažuriranje internet stranice JKP „Rad-Spreča“ sa informacijama o odvozu otpada od važnosti za građane kao i informacijama o drugim aktivnostima	kontinuirano	JKP „Rad-Spreča“
	Uspostavljanje i provođenje komunikacije sa građanima preko raspoloživih društvenih mreža, medija, promotivnih letaka i direktnim kontaktom preko inkasanata	kontinuirano	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“
	Planiranje ciljanih grantova NVO-a za projekte podizanja javne svijesti koji će doprinijeti realizaciji ciljeva PUO (radionice, kampanje, projekti sa školama, privrednicima, javnim ustanovama i dr.)	kontinuirano	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“, Donatori i NVO 1.000 KM/god“,

Na osnovu postavljenih strateških ciljeva u tabeli 16 urađen je finansijski pregled postavljenih strateških ciljeva.

Tabela 16. Finansijski pregled Plana upravljanja otpadom 2022.-2027. godine

NAZIV CILJA, MJERE ILI AKTIVNOSTI	IZVOR FINANSI- RANJA	GODINA IMPLEMENTACIJE					
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM U OPŠTINI OSMACI	UKUPNO PLAN	218.800,00					
	UKUPNO GODINA	23.800,00	28.800,00	28.800,00	78.800,00	28.800,00	29.800,00
Strateški cilj broj 1: Uvođenje plaćanja odvoza otpada prema količini		3.200,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00
M 1.1 Izrada analize opravdanosti uvođenja plaćanja odvoza otpada prema količini		200,00	/	/	/	/	/
A-1.1.1 Izrada analize opravdanosti uvođenja plaćanja odvoza optada prema količini	Opština Osmaci i JKP „Rad- Spreča“	200,00	/	/	/	/	/
A-1.1.2 Presentacija analize i prijedloga novog načina naplate odvoza otpada opštinskom vijeću	Opština Osmaci i JKP „Rad- Spreča“	/	/	/	/	/	/
M 1.2. Spriječiti nastanak divljih deponija		3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00
A-1.2.1 Uklanjanje nelegalnih odlagališta otpada i saniranje područja na kojem su se nalazila	Opština i Donatori 2.500 KM/god	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00
A-1.2.2 Postavljanje znakova zabrane odlaganja otpada, inspekcijski nadzor i kažnjavanje	Opština i Donatori	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00

Strateški cilj broj 2: Unaprijeđenje infrastrukture za integralno upravljanje otpadom		7.100,00	7.100,00	7.100,00	57.100,00	7.100,00	7.100,00
M 2.1. Unaprijediti infrastrukturu koja će moći pratiti implementiranje PUO		7.100,00	7.100,00	7.100,00	57.100,00	7.100,00	7.100,00
A-2.1.1 Nabavka specijalnog vozila za prikupljanje i transport selektiranog otpada (1 vozilo)	Opština Osmaci, JKP „Rad- Spreča“ i Donatori	/	/	/	50.000,00	/	/
A-2.1.2 Nabavka kanti do 120 l za miješani otpad za individualna domaćinstva (50 kom/ god x 50,00 KM)	Opština Osmaci, JKP „Rad- Spreča“ i Donatori	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00
A-2.1.3 Nabavka kanti od 240 litara za miješani otpada (30 x 70 KM)	Opština Osmaci, JKP „Rad- Spreča“ i Donatori	2.100,00	2.100,00	2.100,00	2.100,00	2.100,00	2.100,00
A-2.1.4 Nabavka normiranih kontejnera 1100 l za miješani otpad (5 kom/god x 500,00 KM)	Opština Osmaci, JKP „Rad- Spreča“ i Donatori	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00
Strateški cilj broj 3: Smanjenje količina otpada za finalno odlaganje/zbrinjavanj e uz efikasnije korištenje resursa		13.500,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00	19.000,00
M 3.1. Uspostaviti sistem razdvajanja i plasmana ambalažnog otpada u domaćinstvima, privrednim subjektima i javnim ustanovama		13.500,00	15.500,00	15.500,00	15.500,00	15.500,00	16.500,00
A-3.1.1 Izrada studije opravdanosti	Opština Osmaci	/	/	/	/	/	1.000,00

razdvajanja sekundarnih sirovina							
A-3.1.2 Pilot projekat: decentralizovano kompostiranje u domaćinstvima za određen broj domaćinstva	Opština Osmaci	10.000,00	/	/	/	/	/
A-3.1.3 Nabavka kanti od 240 l za ambalažni otpad (papir i plastiku) (50 kom/ god x 70,00 KM)	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00
A-3.1.4 Nabavka tipskih kontejnera za abalažni otpad za zelena ostrva (staklo, plastika, papir) i uređenje prostora zelenih ostrva. (5 ostrva x 4.000,00 KM)	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori	/	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00
A-3.1.5 Uređenje lokacija za postavljanje zelenih ostrva (5x2.000 KM)	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori	/	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
A-3.1.6 Urediti enterijer i prilagoditi ga novim potrebama za odvajanje i pakovanje ambalažnog otpada	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori	/	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
A-3.1.7 Nabavka opreme za pakovanje (baliranje) ambalažnog otpada	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“ i Donatori	/	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00
A-3.1.8 Edukacija radnika angažovanih na poslovima selekcije otpada	JKP „Rad-Spreča“	/	/	/	/	/	/
M 3.2. Uspostaviti sistem upravljanja krupnim otpadom		/	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00

A-3.2.1 Uvođenje novog načina za preuzimanje i zbrinjavanje krupnog i građevinskog otpada (uz napaltu)	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“	/	/	/	/	/	/
A-3.2.2 Informiranje građana o vrstama krupnog otpada koji se preuzima i o planu odvoza tog otpada na web stranici, slanje plana odvoza uz račun početkom godine ili info na poleđini računa	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“	/	/	/	/	/	/
A-3.2.3 Organizirano preuzimanje krupnog otpada prema usvojenom planu	JKP „Rad-Spreča“	/	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
M 3.3 Uspostaviti sistem za decentralizirano kompostiranje organskog otpada		/	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
M-3.3.1 Uvođenje, podrška i širenje decentralnog kompostiranja organskog otpada (edukacija, podjela kompostera, alata, vodiča za kompostiranje itd.)	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“, Donatori i NVO	/	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
Strateški cilj broj 4: Podizanje javne svijesti stanovništva o problematici upravljanja otpadom		/	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00
M 4.1 Provesti projekte podizanja javne svijesti i informisanja građana		/	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00
A-4.1.1 Izrada promotivnog materijala (informativni leci,	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“,	/	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00

brošure, kalendari, naljepnice, itd)	Donatori i NVO						
A-4.1.2 Formiranje i redovno ažuriranje internet stranice JKP „Rad-Spreča“ sa informacijama o odvozu otpada od važnosti za građane kao i informacijama o drugim aktivnostima	JKP „Rad-Spreča“	/	/	/	/	/	/
A 4.1.3 Uspostavljane i provođenje komunikacije sa građanima preko raspoloživih društvenih mreža, medija, promotivnih letaka i direktnim kontaktom preko inkasanata	Opština Osmaci i JKP „Rad-Spreča“	/	/	/	/	/	/
A 4.1.4 Planiranje ciljanih grantova NVO-a za projekte podizanja javne svijesti koji će doprinijeti realizaciji ciljeva PUO (radionice, kampanje, projekti sa školama, privrednicima, javnim ustanovama i dr.)	Opština Osmaci, JKP „Rad-Spreča“, Donatori i NVO	/	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00

Tabela 17. Rekapitulacija finansijskog pregleda Plana upravljanja otpadom 2022.-2027. godine

IZVOR FINANSIRANJA	UKUPNA SREDSTVA	SREDSTVA PO GODINI U KM					
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Opština Osmaci	53.200,00	13.200,00	7.800,00	7.800,00	7.800,00	7.800,00	8.800,00
JKP „Rad-Spreča“ Osmaci	2.500,00	/	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
Donatori	163.100,00	10.600,00	20.500,00	20.500,00	70.500,00	20.500,00	20.500,00

MONITORING IMPLEMENTACIJE

12. MONITORING IMPLEMENTACIJE

Praćenje i vrednovanje (monitoring i evaluacija) implementacije nekog planskog dokumenta, a time i Plana upravljanja otpadom, predstavlja sistem za mjerenje napretka ostvarivanja postavljenih ciljeva, preduzimanje pravovremenih mjera u cilju eventualnih korekcija, te ocjenjivanje sveukupne uspješnosti realizacije istog.

Praćenje podrazumijeva sistem prikupljanja i obrade podataka u svrhu upoređivanja postignutih rezultata sa planiranim i to na godišnjem nivou. Na njegovim nalazima se zasniva vrednovanje koje daje sveukupnu ocjenu ostvarenja postavljenih ciljeva.

Za taj posao biće zadužena Radna grupa za implementaciju Plana upravljanja otpadom koju će Rješenjem imenovati načelnik Opštine Osmaci u roku od 15 dana od dana usvajanja Plana. Radnu grupu za praćenje implementacije Opštinskog plana upravljanja otpadom u svim njegovim segmentima, prema utvrđenoj dinamici i rokovima za realizaciju će vršiti Radna grupa u kojoj bi trebali biti:

- Predstavnik Opštine Osmaci, Odjeljenja za opštu upravu prostorno uređenje i komunalne poslove,
- Predstavnik JKP "Rad-Spreča",
- Predstavnici građana (NVO, MZ, i dr.)

12.1. ZADACI RADNE GRUPE

- Prikupljanje i obrada podatka, analiza indikatora stanja upravljanja otpadom,
- Analiza, ocjena i sumiranje rezultata završenih aktivnosti u tekućoj godini,
- Planiranje aktivnosti i sredstva za narednu godinu,
- Utvrđivanje načina pristupanja vanjskim izvorima finansiranja za one projekte za koje je to predviđeno.

U planskom periodu, Radna grupa će se sastajati najmanje dva puta godišnje i to:

- Prvi radni sastanak u mjesecu martu radi evaluacije aktivnosti u tekućoj godini. Nakon prvog radnog sastanka, Radna grupa priprema Izvještaj o stepenu implementacije Plana koji se podnosi Skupštini na prvoj narednoj sjednici. Skupština usvaja ili odbija izvještaj i predlaže korektivne akcije u cilju postizanja učinkovitosti i djelotvornosti na implementaciji Plana.
- Drugi radni sastanak u mjesecu septembru radi ažuriranja Akcionog plana i planiranja redosljeda implementacije aktivnosti, sredstava potrebnih za njihovu realizaciju u opštinskom budžetu za narednu godinu i načina pristupanja vanjskim izvorima finansiranja za one projekte za koje je to predviđeno. Nakon drugog radnog sastanka, Radna grupa priprema Konačni izvještaj o implementaciji Plana za tekuću godinu te na osnovu njega i Revidovani akcioni plan za narednu godinu sa prijedlogom budžeta. Svi dokumenti se podnose Skupštini na prvoj narednoj sjednici koje usvaja ili ne usvaja izvještaj i odobrava planiranje sredstava u budžetu za narednu godinu

12.2. OCJENA USPJEŠNOSTI PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM

Ocjena uspješnosti Plana upravljanja otpadom za opštinu Osmaci i nivo ostvarivanja postavljenih ciljeva biće osigurana kroz praćenje indikatora na godišnjem ili planskom nivou:

- Broj i procenat domaćinstava i stanovnika uključenih u sistem odvoza otpada
- Broj i procenat privrednih subjekata i javnih institucija uključenih u sistem odvoza otpada
- Broj saniranih i zatvorenih divljih deponija
- Broj domaćinstava koja su uključena u odvajanje otpada na ambalažni i ostali otpad
- Broj javnih institucija i privrednih subjekata koji su uključeni u selekciju otpada na izvoru
- Broj akcija sakupljanja i odvoza krupnog otpada
- Broj domaćinstava uključenih i osposobljenih za kompostiranje
- Broj i vrsta akcija na informisanju i podizanju svijesti građana
- Broj potpisanih Ugovora i preduzetih mjera od strane komunalne policije
- Količina prikupljenog otpada koji je odložen na deponiju: t/god
- Količina prikupljenog krupnog otpada: t/god
- Količina izdvojenih sekundarnih sirovina: t/god
- Prihod od prodaje sekundarnih sirovina: KM/god
- Rashodi za prikupljanje i resortiranje sekundarnih sirovina: KM/god

Republika Srpska
OPŠTINA OSMACI
NAČELNIK OPŠTINE
Broj:02-014-220/21
Datum:19.10.2021. godine

Na osnovu člana 88. Statuta opštine Osmaci („Službeni glasnik opštine Osmaci”, broj:3/17) i Sporazuma o međusobnoj saradnji na projektu “ Održivo upravljanje otpadom” između Centra za ekologiju i energiju Tuzla i Opštine Osmaci, Načelnik opštine Osmaci, d o n o s i:

R J E Š E N J E

o imenovanju članova radne grupe i kontakt osobu
na projektu“Održivo upravljanje otpadom“

I

Ovim Rješenjem imenuju se članovi Radne grupe ispred Opštine Osmaci, u realizaciji projekta “Održivo upravljanje otpadom”, koji se odnosi na pružanje podrške gradovima/opštinama na uspostavljanju održivog upravljanja otpadom.

Cilj projekta je formiranje mreže predstavnika gradova/opština i preduzeća (koja se bave upravljanjem otpadom), koji će biti educirani i osposobljeni da izrade ili inoviraju postojeće akte i strateške dokumente i pokrenu nove procese, vezano za održivo upravljanje otpadom.

II

U radnu grupu imenuju se predstavnici Opštine Osmaci:

1. Ismet Mehanović, kontakt osoba u toku realizacije projekta;
2. Mladen Popović, predstavnik preduzeća koje se bavi prikupljanjem, transportom i obradom komunalnog otpada u opštini.

III

Zadatak članova Radne grupe predstavnika opštine su:

- aktivno uključeni u analizu PUO (Plan za upravljanje otpadom) i eventualna izrada novog;
- organizovati sastanke Radne grupe koji će biti organizovani u opštini;
- u saradnji sa načelnikom opštine iz PUO predložiti projekat koji će biti realizovan, kao početak konkretnih promjena u upravljanju otpadom;
- učestvovati u promotivnoj kampanji vezanoj za projektne aktivnosti (veb, društvene mreže i lokalne medije).

IV

Rješenje stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom glasniku opštine Osmaci”.

Dostaviti:

1. Imenovanim
2. Centar za ekologiju i energiju- Tuzla
3. Službenom glasniku opštine
4. a/a

NAČELNIK OPŠTINE
Radan Sarić, dipl.ek.

MZ OSMACI

MZ BOROGOVO

MZ CAPARDE